Biblioteca Centrală Regională Hunedoara-Deva

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

Același anotimp, peisaje diferite: în împrejurimile Moscovei...

IN ACEST NUMĂR:

Permis de circulație pentru... pietoni

De ce uităm?

Pentru dezvăluirea talentelor nebănuite

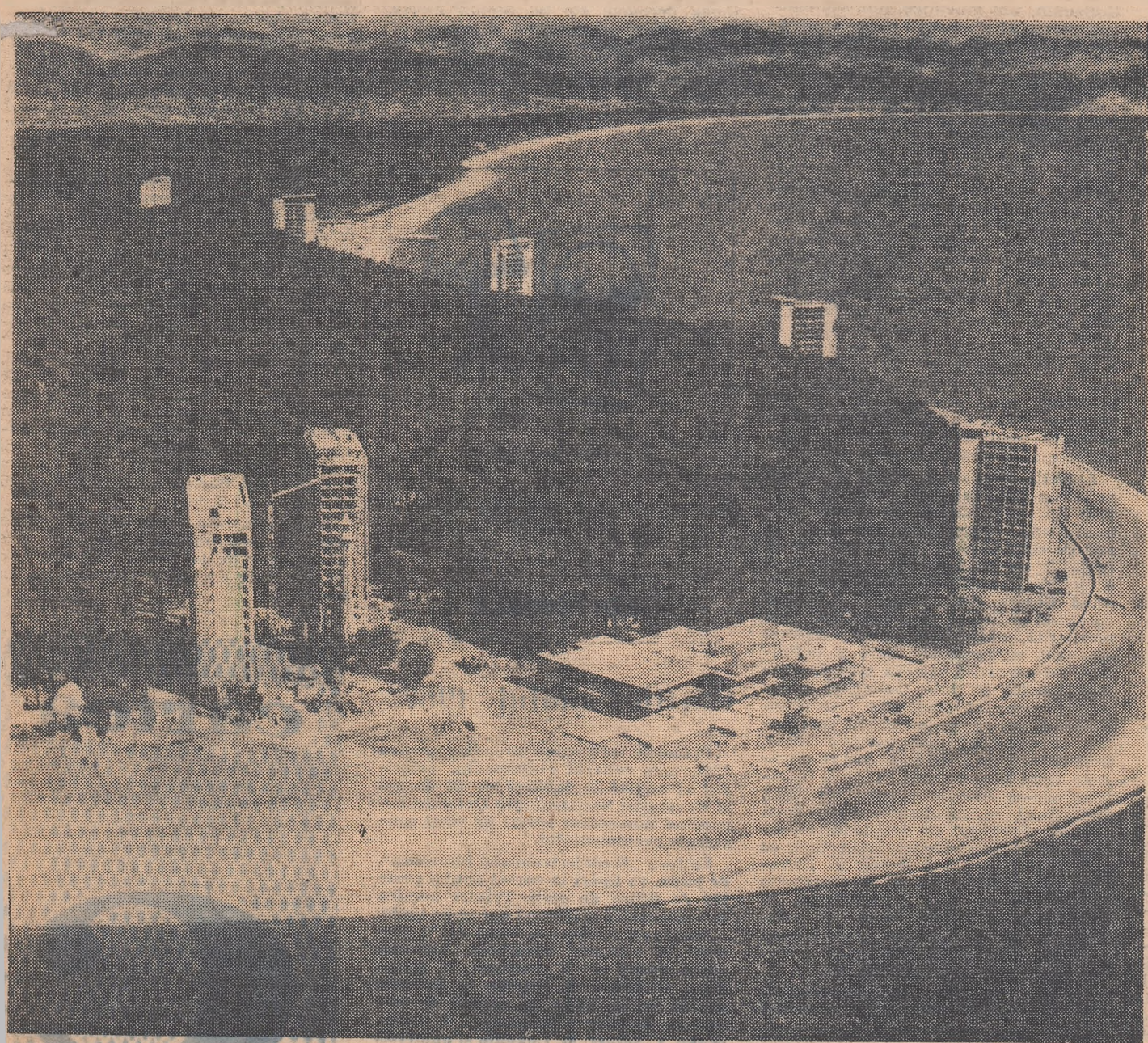

... și în sudica Abhazie

Sunetul care ucide

Urmașii vikingilor din mările sudului

Anul XXIII

2

(1139)

13 ian. 1967

12 pagini, 1 leu

E. Belașova — A. S. Pușkin (gips)

VITRINA

„Dublul" în opera lui Dostoievski

Primul volum ce anunță cea mai completă dintre seriile operelor* lui Dostoievski apărute pînă acum în limba română include și mult controversatul roman „Dublul". îndemnîndu-ne să zăbovim mai mult asupra valorii și semnificației lui pentru creația dostoievskiană.

„Dublul" este cea de a doua operă a lui Dostoievski, care a văzut lumina tiparului, în același an — 1846 — cu povestirea lui de debut „Oameni sărmani". Chiar de la apariție, romanul a fost întîmpinat de opinii foarte diferite: Bielinski îl considera superior „Oamenilor sărmani", în vreme ce Aksakov îl socotea drept un eșec evident. Controversa n-a încetat de-a lungul vremurilor, așa cum arată notele Tamarei Gane, remarcabile dealtfel și pentru celelalte povestiri.

Romanul de care vorbim ocupă un loc deosebit printre operele de tinerețe ale lui Dostoievski, pentru prima lui perioadă de creație, pe care unii exegeți o socotesc încheiată o dată cu condamnarea și deportarea scriitorului. Se consideră, îndeobște, că marile lui romane sînt cele din perioada următoare: „Crimă și pedeapsă", „Idiotul", „Demonii", „Frații Karamazov". Se înțelege, că prețuirea lor nu înseamnă negarea unor proze ca „Oameni sărmani. „Nopți albe", „Umiliți și obidiți" și altele, care aparțin primei perioade; romanele amintite însă sînt socotite mai caracteristice pentru Dostoievski, formulează mai exact universul și metoda lui de creație, explică mai convingător influența operei sale asupra literaturii universale moderne, în diferitele ei ipostaze.

„Dublul" include de la început cîteva dintre virtuțile de bază ale creației dostoievskiene și chiar dacă unele semnale ale acestor virtuți le întîlnim și în alte lucrări din prima perioadă („Stepancikovo și locuitorii săi", „Micul erou" etc.), aici ele se află concentrate și pe deplin conturate, așa cum le vom reîntîlni, de abia douăzeci de ani mai tîrziu, în „Crimă și pedeapsă". De altfel, scriitorul însuși a avut intuiția valorii deosebite a romanului, a revenit asupra lui în cîteva rînduri și l-a considerat, pînă la sfîrșitul vieții, cu toate imperfecțiunile pe care i le atribuia cu mai multă sau mai puțină dreptate, un capitol deosebit de însemnat din întreaga lui operă.

Cu Iakov Petrovici Goliadkin, eroul cărții, Dostoievski inaugurează seria „cazurilor" din marile sale romane. Goliadkin este un mic slujbaș în greoiul și strivitorul angrenaj al birocrației țariste, preocupat de păstrarea demnității și cinstei sale, în împrejurări ce se dovedesc întotdeauna vitrege. Preocuparea, pînă la transformarea ei într-o obsesie patologică, este rizibilă, cu puternice accente grotești și autorul nu-i conferă girul absolutei seriozități. Dar este incontestabil că jalnica existență a personajului, divagațiile lui monstruoase pe această temă, presiunea ambiantă în care este prins și răsucit cu o forță diabolică, sînt cu totul reale. Sub acest aspect, nu există nici o îndoială că destinul lui Goliadkin este destinul omului de rînd în fața birocrației pe care o genera societatea vremurilor.

De aici, însingurarea lui, care crește mereu și capătă proporții de coșmar. Străduința lui Goliadkin de a găsi un interlocutor, un singur interlocutor în stare să-i recepteze suferința, este ridicolă, cum nu mai puțin ridicole sînt și destăinuirile fragmentare ce-i scapă mereu de pe buze. Dar necesitatea în sine, ca și zidul de care se lovește Goliadkin, sînt autentice, profund omenești. Oare Mișkin sau Aleoșa Karamazov sînt mai puțin jalnici în încercările lor de a găsi o cale de comunicare și de înțelegere?

De fapt, în acest punct se declanșează tragedia lui Goliadkin; faptul că nu e primit în saloanele Berendeievilor nu constituie decît accidentul ce revarsă apele peste barajul de mult șubrezit. Apariția celui de al doilea Goliadkin-junior — copie fizică identică a primului, dar la polul opus lui din punct de vedere temperamental, ne anunță, în primul rînd, înstrăinarea totală a celui dintîi Goliadkin, pierderea, pînă la dispariție, a personalității sale Și nu este singura semnificație a „dublului". El e, în același timp, și cealaltă față, posibilă, chiar dacă opusă, a lui Goliadkin-senior. Versatil și țîfnos, descurcăreț și veșnic zîmbitor, el nu e mai puțin amorf decît tizul său din care a luat naștere, prefigurînd cu claritate unul din preceptele fundamentale ale esteticei dostoievskiene.

Apariția celui de al doilea Goliadkin pe scena romanului introduce în țesătura lui, cu o naturalețe specific dostoievskiană, elementele de fantastic atît de caracteristice operei sale. E un fantastic ce nu respinge realitatea, ci o include și o hiperbolizează, transformînd fiecare gest într-un adevărat spectacol și fiecare idee, labilă, de abia presimțită, confuză, într-un univers autonom, cu contururi clare și definitive. Pe parcursul cîtorva pagini, strania apariție a lui Goliadkin-junior prinde carne și sînge, se întrupează aievea și devine, pe parcursul romanului, un personaj mai autentic decît Goliadkin-senior, într-un joc ce depășește semnificațiile sale estetice, transformîndu-se într-un proces de idei. Fantasticul se va dovedi, după două decenii, elementul de rezistență al întregului edificiu estetico-intelectual, cu care Dostoievski s-a impus în literatura universală. Element care pornește fie din fantezia pură a scriitorului, fie din datele nemijlocite, dure, ale existenței, dar proiectează întotdeauna realitatea într-o lumină nouă, cutremurătoare prin autenticitatea ei.

„Dublul" nu este, însă, o operă cu totul descifrabilă chiar și la o analiză mult mai amănunțită decît cea de față; caracterul ei enigmatic și polivalent o situează la sursa unei opere de valoarea celei dostoievskiene.

Paul Granea

* *Dostoievski — Opere, vol. I. Editura pentru Literatură Universală, București*

ISTORIE LITERARĂ

Verhaeren în Rusia

Atenția permanentă de care s-a bucurat opera lui Verhaeren în Rusia este cu totul explicabilă dacă ne gîndim la sensurile ei revoluționare și la mijloacele de expresie, pe care le-a utilizat poetul. Cercurile revoluționare de la începutul secolului, ca și diferitele curente din viața literară rusă a timpului, vedeau în poetul belgian un tovarăș de luptă. Lenin însuși, după mărturisirea Nadejdei Krupskaia, îi „devora opera în nopțile lui de insomnie".

Printre cei care s-au apropiat mai devreme de opera lui Verhaeren se numără și Valeri Briusov. În revista simboliștilor ruși „Vesi", Briusov publică în 1904 un articol despre volumele „Cîmpiile halucinante" și „Orașele tentaculare" și despre drama social-utopică „Zorile". În articol el scrie: „Verhaeren a împins atît de departe granițele poeziei, încît a cuprins înlăuntrul ei lumea întreagă... El nu admite împărțirea cuvintelor în „poetice" și „nepoetice". Opera lui este modernă în cel mai bun sens al cuvîntului. În volumul de traduceri din lirica universală „Poezia lumii moderne", apărut în 1906, Briusov a inclus și 21 de poeme din creația lui Verhaeren Unele din ele, prin libertatea față de textul original, trebuiesc socotite prelucrări, dar altele, precum, „Fierarul", „Tribunul", „Bancherul", sînt traduse cu fidelitatea față de original pe care o îngăduie orice transpunere lirică, dintr-o limbă într-alta.

Un alt mare poet rus, Maximilian Voloșin, a tipărit, în 1919, o culegere din opera poetului belgian. Dar traducerile lui, așa cum o mărturisește el însuși, poartă amprenta subiectivității: „L-am tradus numai pe acel Verhaeren pe care îl iubesc și l-am înlăturat pe acela care îmi este străin și ostil".

Dar pînă la Revoluția din Octombrie, între anii 1907—1917, au mai apărut numeroase alte traduceri, dintre care amintim pe cele aparținînd lui N. Vasiliev, B. Serebriakov, B. Ben și alții.

Lunacearski a consacrat poetului belgian cîteva studii. Printre altele, referindu-se la excelentele traduceri în limba germană ale lui Ștefan Zweig, scria: „Este oare posibil ca literatura rusă să nu numere în rîndurile ei un Ștefan Zweig, în stare să continue întreprinderea, atît de fericit începută de Briusov?"

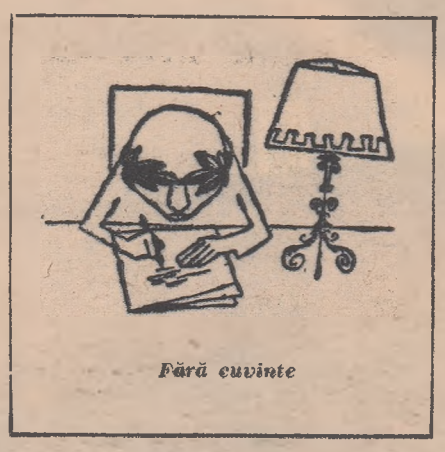

Fără cuvinte

EDITORIALE

Cărțile anului 1967

Planurile editurilor sovietice pentru 1967, care reflectă evenimentul principal al anului — jubileul de 50 de ani al Revoluției Socialiste din Octombrie— cuprind numeroase titluri de cărți consacrate evenimentului.

Editura „Hudojestvennaia literatura", de pildă, va tipări în cursul anului peste 400 de titluri de cărți. Printre acestea se vor număra traduceri din 30 de limbi.

Numeroși scriitori sovietici vor fi prezenți în vitrinele librăriilor. Amintim cîțiva dintre ei: V. Smirnov, E. Drabkina, S. Zlobin, P. Kapița, S. Zalighin și alții. Se vor tipări noi volume de versuri ale poeților S. Scipaciov, E. Evtușenko, V. Șefner, M. Lukonin și numeroși alții. Vor fi reeditate culegeri de versuri semnate de P. Brovka, A. Prokofiev, A. Tvardovski, K. Simonov, M. Bajan etc.

Editura „Progres", specializată în traducerile din literatura universală, va tipări operele a peste 50 de scriitori contemporani, din cele cinci continente ale lumii. Cititorii sovietici vor găsi în librării noi traduceri din Erskine Caldwell, Pablo Neruda, Elsa Triolet, André Maurois etc.

Aceeași editură va publica o colecție intitulată „Dramaturgia contemporană străină" și o alta cu titlul „Nume noi în poezia străină". Editura va publica de asemenea o culegere de articole de A. Gramsci, sub titlul „Despre literatură și artă", precum și alte traduceri de estetică și istorie literară.

POEZIE

Un nume despre care se vorbește

Multe obiecte din apartamentul leningrădean al lui Viktor Sosnora amintesc de o relativ recentă călătorie la Paris. Biblioteca poetului s-a îmbogățit atunci cu multe cărți cumpărate pe cheiurile Senei. Pe un perete, un afiș franțuzesc cu litere de o șchioapă, anunță: „Joi, 18 noiembrie, la ora 20,30, în sala Mutualité. Un omagiu adus poeziei ruse".

În ziua aceea, într-adevăr, mii de parizieni l-au cunoscut *de visu* pe tînărul poet leningrădean ale cărui versuri le citiseră cu puțin înainte în „Antologia de poezie rusă", publicată sub îngrijirea Elsei Triolet.

După periplul parizian, care i-a lăsat o frumoasă amintire, Viktor Sosnora a scris un număr de poeme cu titluri semnificative: „Rămas bun Parisului", „Cartierul Saint-Germain" etc. Un poem de 400 de versuri despre Montmartre n-are încă titlu, căci Sosnora mai lucrează încă la el; îl cizelează și finisează cu multă migală.

Poet de reputație internațională, Viktor Sosnora n-are încă treizeci de ani. S-a născut în Crimeea iar prima tinerețe și-a petrecut-o la Leningrad, unde tatăl lui, acrobat de circ, a luptat pentru apărarea orașului, ajungînd pînă la gradul de colonel. Mama sa e inginer.

Poetul însuși a fost mai întîi docher, apoi ajustor într-o uzină de construcții mecanice. Dar adevărata lui pasiune era poezia. Cel care l-a „descoperit" a fost Nikolai Aseev, cu sprijinul căruia Sosnora și-a publicat, în 1962, primul lum.

Dragostea poetului pentru Balzac, munca titanică a acestuia, îl îndeamnă să imite în multe privințe exemplul autorului „Comediei umane". Într-un singur an, de pildă, el a scris 3 000 de versuri și un roman a cărui idee centrală este locul artistului în vremea noastră. După cum anunță revistele sovietice, Sosnora mai are gata și alte două romane.

Tînărul poet suscită adesea discuții aprinse. Unii apreciază originalitatea limbii lui, intonațiile, ritmul ei. Alții găsesc totuși că versurile îi sînt adesea absconse, confuze, cu bună știință alambicate. Într-o zi, „Literaturnaia gazeta" a publicat chiar două articole mari, exprimînd opinii contradictorii despre opera poetului. Poetul Boris Sluțki, care a fost „pentru Sosnora" și a avut un articol mult mai ponderat și mai argumentat decît oponentul său, scria că tînărul poet s-a format greu, că s-a ridicat încet, dar că acum se ține ferm pe propriile-i picioare.

Indiferent, însă, de faptul că opiniile mai sînt încă împărțite, un lucru este totuși sigur de pe acum: Sosnora este un poet care nu poate trece nebăgat în seamă.

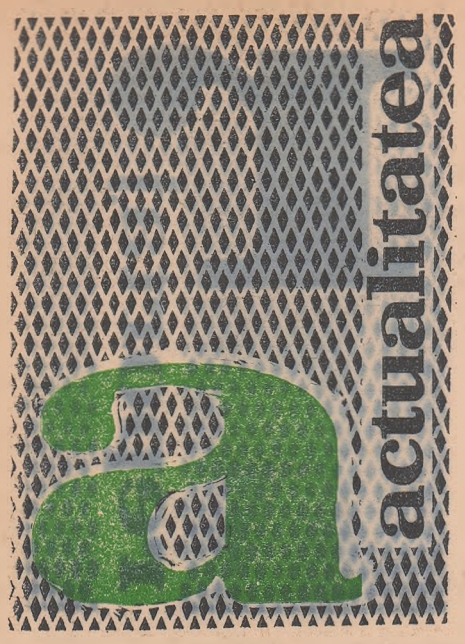

URBANISTICĂ

Oraşul ambiţioşilor

Cu cei 130 000 de locuitori ai săi, Norilsk este cel mai septentrional oraş din lume. Situat pe cea de a 70-a paralelă, el îşi datorează existenţa descoperirii, în urmă cu 40 de ani, a unui extrem de bogat zăcămînt de metale neferoase, în primul rînd nichel. În Uniunea Sovietică, Norilsk mai este denumit „Oraşul ambiţioşilor". De ce ? Pentru că locuitorii lui sînt stăpîniţi de ambiţia de a-şi transforma aşezarea, bîntuită de geruri năpraznice şi viscole ; împotriva lor, ei au ridicat palisade care, puse cap la cap, ating 500 km.

E greu să construieşti într-o climă în care solul e veşnic îngheţat. Dar nu pentru ambiţioşi ! Aşa că astăzi la Norilsk se practică o metodă specific locală, folosită acum şi în alte regiuni transpolare şi pentru care grupul de ingineri care a elaborat-o a fost distins

Deşi uneori gerul atinge 50° sub zero, Norilsk-ul continuă să-şi trăiască din plin viaţa.

cu premiul Lenin. Mai mult decît atît, arhitecţii Alexandr Şipkov şi Iakov Truşignîş au conceput chiar şi un complex sub cupolă, dotat cu clădiri de locuit, şcoală, piscină, magazine, terenuri de sport. etc. luminat de un soare artificial şi cu grădini ce se vor dezvolta pe un sol de asemenea artificial. Complexul va avea aspectul unei piramide cu 24 de etaje putînd găzdui 1200 de persoane. Dar energia necesară oraşului şi întreprinderilor sale ? Şi această problemă va fi rezolvată pe plan local căci, în ovalul rîului Heta, la numai 30 km de Norilsk au fost descoperite, nu de mult, bogate zăcăminte de gaze naturale care vor suplini cărbunele folosit actualmente şi a cărui extracţie e foarte costisitoare din cauza solului veşnic îngheţat.

Ambiţioşii din Norilsk au reuşit însă să rezolve şi alte probleme nu mai puţin importante. E vorba de productivitatea combinatului de nichel. Într-adevăr, preţiosul metal era de obicei extras în subteran, deşi în multe locuri zăcămintele apar la suprafaţă. Cum să-l scoţi însă „la zi", la o asemenea latitudine unde noaptea durează două luni, iar multe săptămîni la rînd soarele nu apare decît timp de cîteva minute, pe o temperatură de —50° şi cu vînturi care depăşesc dese ori forţa 12, cu alte cuvinte adevărate uragane ? Avrami Zaveniaghin, directorul combinatului, nu s-a dat însă bătut. Datorită dîrzeniei colectivului şi metodelor folosite extracţia la zi a devenit realitate, carierele furnizînd milioane de tone de masă stîncoasă. Astăzi, combinatul produce metal finisat de cea mai bună calitate, pe placul celor mai exigenţi clienţi.

Şi mai au o ambiţie locuitorii Norilskului : să studieze, pentru a forma, chiar la faţa locului, cadrele necesare dezvoltării oraşului. Ambiţia aceasta se realizează în Institutul industrial care are secţii pentru 200 de profesiuni, în Şcoala politehnică, una din cele mai mari din ţinutul Krasnoiarskului, precum şi în numeroase centre tehnice şi profesionale.

EXPOZIŢII

Eniseiul la Montreal

Un fluviu gigantic, de un colorit neverosimil, tăiat de un baraj înalt. Pe malurile lui argintii creşte o pădure deasă cu copaci de kapron galben verzui. Se lasă seara şi pretutindeni se aprind luminile. Apa începe să se rostogolească într-o cascadă puternică. În bieful aval ea are nuanţe albăstrii din cauza abundenţei de lumină. Pe malul stîng alunecă lin pe şine un lift care transportă o motonavă spre lacul de acumulare...

Este macheta centralei hidroelectrice în construcţie la Krasnoiarsk executată la scara 1:200. Pentru a o monta a fost nevoie de sala unui mare teatru moscovit. Macheta va fi unul din exponatele centrale ale pavilionului sovietic la Expoziţia universală de la Montreal. În combinaţie cu harta resurselor energetice ale U.R.S.S., realizată într-o manieră originală, cu oraşele şi centralele electrice notate prin simboluri, acest exponat va oferi o imagine limpede a avîntului electrificării în Uniunea Sovietică. Hidrocentrala de la Krasnoiarsk pe Enisei va fi cea mai mare din lume, cu o putere de cinci milioane de kilowaţi.

Şi cîteva cuvinte despre „stilul" machetei. A fost executată în formă de elipsă din metal, material plastic, sticlă organică şi diferite răşini. Lumina, apa şi detaliile în mişcare sînt comandate de la un pupitru special. Printr-o simplă apăsare pe buton se pun în funcţiune cinci pompe puternice. În numai două minute ele trimit prin barajul în miniatură 1,5 tone de apă. Macheta a trecut probele „mobile" la Moscova pentru a fi expediată la Montreal pe insula Notre-Dame, aflată în mijlocul fluviului Sfîntul Laurenţiu. Eniseiul sovietic se pregăteşte deci pentru vizita pe care o va face confratelui său canadian.

MERIDIANE SOVIETICE

Legendele şi realităţile Ugliciului

Ca să ajungă din Moscova la Uglici, străvechi oraş al Rusiei, călătorul trebuie să se îmbarce pe o motonavă la bordul căreia, după ce străbate canalul Moscova-Volga, urcă pe cursul superior al fluviului. După ce treci una din cele şapte centrale ale lanţului energetic de pe Volga, descoperi pe neaşteptate, cu uimire, un peisaj desprins parcă dintr-un străvechi basm rusesc : biserici cu turle albe strălucind în lumina soarelui, şanţuri adînci de fortificaţie acum năpădite de iarbă, clopotniţe singuratice, căsuţe miniaturale împodobite cu migăloase ornamente sculptate în lemn...

Letopiseţele amintesc de Uglici încă din 1148. Motonava acostează la poalele colinei pe care se ridică fortăreaţa Kremlinului local. Oraşul nu e prea mare, nu numără deocamdată decît 36 000 de locuitori, dar dintre aceştia 12 000 sînt ocupaţi direct în producţie. Deci, o treime din populaţie ! Aşadar trebuie să existe şi un oraş nou, modern. Într-adevăr, una din cele mai importante industrii ale Ugliciului este cea de ceasornice, care fabrică şi binecunoscutele „Ceaika". Întreprinderea, în care lucrează cîteva mii de specialişti, e cunoscută astăzi în întreaga lume, căci produsele sale sînt exportate nu numai în Europa, ci şi în ţările Asiei şi Americii. Separat de ceasornice, fabrica mai produce şi furnizează aparataj de înaltă precizie, rubine etc. Marea uzină de construcţii mecanice produce şi diferite tipuri de drage, care şi ele pot fi întîlnite în multe ţări ale lumii.

Industria oraşului se dezvoltă aşadar cu repeziciune şi, o dată cu ea, oraşul nou cu clădiri moderne, cu pieţe spaţioase şi zone verzi, atît de judicios împletite cu mărturiile trecutului, încît formează un tot armonios. Iată, de pildă, piaţa centrală : vechile galerii comerciale sînt de fapt o clădire lungă şi albă cu un singur etaj, cu parterul împodobit de arcade, adăpostind mici prăvălii, unde se vînd tot felul de mărfuri de la ceasuri şi pînă la ciuperci sau delicioase pateuri calde care aveau mare căutare şi în urmă cu cîteva sute de ani. Alături se ridică, modernă şi impunătoare, clădirea unui magazin alimentar. Vînzătoarele, în impecabile bluze albe, oferă cumpărătorilor numeroase produse alimentare dar, mai cu seamă, diferite sortimente de brînzeturi, mai numeroase chiar ca la Moscova. De ce tocmai brînzeturi ? Pentru că, printre clădirile noului Uglici, călătorul poate întîlni şi una mai aparte, parcă asemănătoare unei fabrici, clădirea Institutului de cercetări în domeniul produselor lactate, unic în Uniunea Sovietică. Fabrica lui experimentală produce 32 de sorturi de brînzeturi, după reţeta cărora se trece la producţia de serie. Pentru lărgirea sortimentelor, specialiştii lui fac schimb de experienţă cu specialişti din numeroase ţări printre care România, Bulgaria, Polonia, Cehoslovacia.

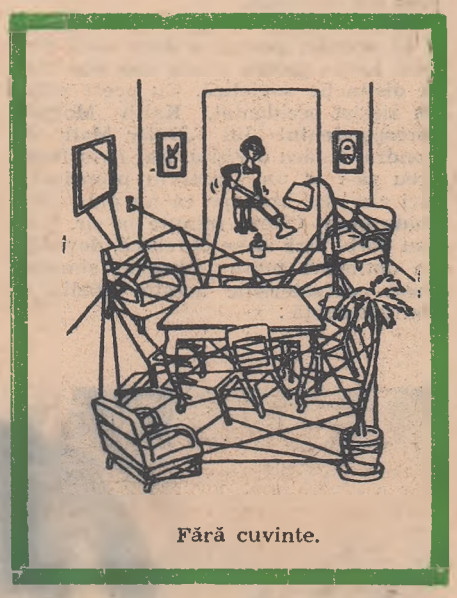

Fără cuvinte.

TELECOMUNICAŢII

Ce este E.A.S.S.?

În urmă cu cîteva zeci de ani, cuvîntul „telecomunicaţii" însemna poştă, telefon, telegraf şi radio. În zilele noastre însă, această noţiune s-a extins considerabil, telecomunicaţiile moderne înglobînd şi televiziunea, videotelefonia, fototelegraful, telemetria precum şi transmiterea de semnale prin comenzi automate. În afara acestor activităţi, o atenţie din ce în ce mai mare este acordată transmiterii unui nou tip de informaţie : elementele pentru calculatoarele electronice care participă la planificarea şi gestiunea producţiei şi la extragerea informaţiilor statistice.

E.A.S.S., adică sistemul automat unificat de telecomunicaţii ce se realizează actualmente în Uniunea Sovietică, urmează să asigure transmiterea şi coordonarea tuturor genurilor de informaţie, pe întreg teritoriul ţării, prin unirea reţelelor de telecomunicaţii orăşeneşti, săteşti, interregionale şi naţionale. Să luăm, de exemplu, telefonul interurban. Teritoriul U.R.S.S. este divizat într-o serie de zone. Pentru a telefona unui abonat din interiorul unei zone, va trebui format un număr din 7 cifre, dar pentru o convorbire cu un oraş din altă zonă vor fi necesare 11 cifre : una pentru intrarea în legătură cu reţeaua interurbană, trei pentru numărul zonei şi şapte pentru numărul abonatului.

E.A.S.S. va uni şi toate posturile telegrafice din Uniunea Sovietică într-o reţea automată unică, care va funcţiona potrivit principiului conectărilor directe, telegramele urmînd a fi expediate şi recepţionate fără releu de orice localitate. O largă dezvoltare va cunoaşte şi aşa numita „telegrafie prin abonament" foarte necesară, de pildă, legăturii între întreprinderi şi ministere. Totodată, sistemul automat unificat de telecomunicaţii se va preocupa de extinderea reţelei de televiziune. Actualmente, programele micului ecran, transmise de 186 de centre şi staţiuni releu, sînt vizionate de 115 milioane de persoane. Spre sfîrşitul planului cincinal însă, U.R.S.S. va dispune de aproximativ 300 mari centre, emisiunile „în direct" de la Moscova putînd fi captate în cele mai îndepărtate colţuri ale ţării. O deosebită atenţie va fi acordată televiziunii în culori precum şi liniile cosmice de telecomunicaţii.

BUNURI DE LARG CONSUM

Priza e inutilă

În ultimii ani, construcţia de televizoare sovietice a cunoscut unele modificări esenţiale : ecranele au crescut în dimensiuni, aparatele au scăzut în greutate etc. Ultima noutate în domeniu este televizorul portativ „Iunost" care

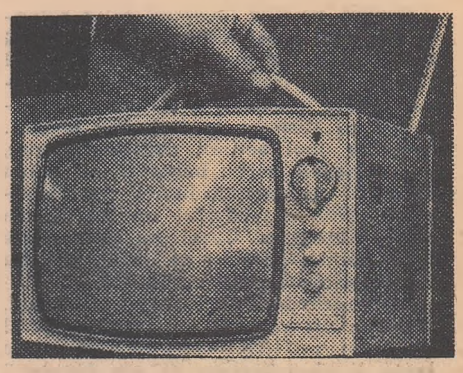

va fi livrat în curînd comerţului. Avantajele lui faţă de vechile aparate constau în aceea că are un consum de energie electrică de 8—10 ori mai redus, este cu 50—60 la sută mai uşor — cîntăreşte 5 kilograme şi are dimensiuni mai mici — ecranul de 140/183 mm. Dar lucrul cel mai important este că „Iunost" e un aparat cu tranzistori şi deci nu depinde de reţeaua electrică. Noul televizor transmite pe oricare din cele 12 canale ale sale. Poate fi folosit cu aceleaşi rezultate în locuinţă, automobil sau excursii.

O altă noutate a industriei sovietice de bunuri de larg consum este magnetofonul „Kometa-206", de asemenea cu tranzistori. Despre dimensiunile noului aparat vorbeşte fotografia de jos. Ceea ce vedeţi sub magnetofon

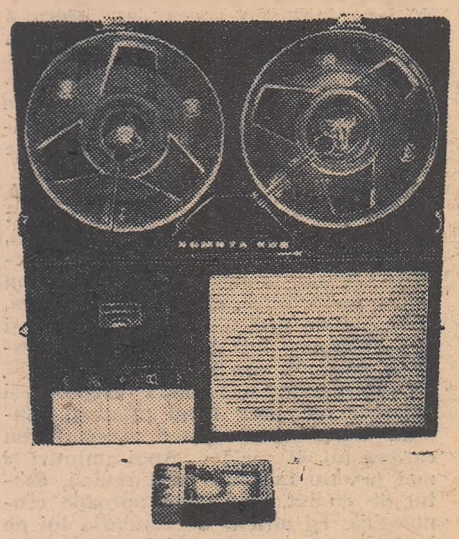

este o cutie de chibrituri. „Kometa-206" cîntăreşte numai 3 kilograme. Viteza benzii la înregistrare este de 9,53 centimetri pe secundă.

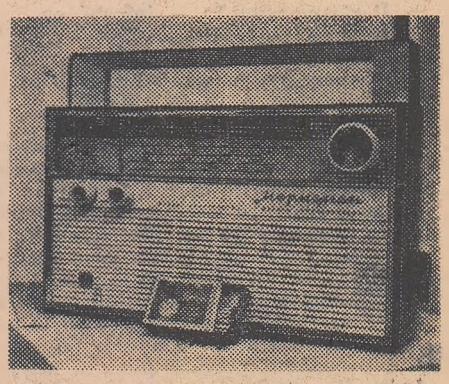

Şi constructorii de aparate de radio au pregătit pentru 1967 o noutate. Radioul „Meridian" cu superheterodină, cu zece transistori şi trei diode se alimentează de la baterii standard. Antenele magnetice sînt încorporate în aparat.

reportaj

Lev Landau

OMUL CARE N-A FOST LĂSAT SĂ MOARĂ (IV)

La 7 ianuarie 1962, Lev Landau a suferit un cumplit accident de automobil. Moartea părea iminentă. Dar pasiunea cu care medicii și fizicienii au luptat pentru salvarea acestei extraordinare inteligențe a făcut, ca după patru morți clinice, bolnavul să supraviețuiască. Totuși, starea lui continua să-i îngrijoreze pe medici, căci rezultatele examenelor la care a fost supus din nou nu erau deloc încurajatoare.

Curînd, medicii începură să se aștepte din nou la orice. După o lună de la transferarea la institut, reflexele lui Landau erau încă foarte elementare, limitîndu-se în esență la o retracție musculară ca răspuns la o durere bruscă. Indiciile unei acțiuni conștiente erau, de asemenea, rare ; bolnavul nu părea deloc să recunoască lumea înconjurătoare. Pînă la sfîrșitul lui martie, în ciuda eforturilor Corăi, nu pronunțase încă nici un cuvînt : de altfel, nici nu încercase de loc să vorbească.

„Am contribuit la salvarea vieții lui, spuse la un moment dat un student al lui Landau. Oare s-ar putea ca într-o bună zi să regretăm că am făcut-o ? Să fi revenit oare de pe lumea cealaltă numai ca să vegeteze printre noi, lipsit pentru totdeauna de lucidita e ?"

★

În dimineața zilei de 8 aprilie 1962, la trei luni după accident, Landau pronunță primul cuvînt. O soră venise să-i dea apă, pe care o sorbea cu un fel de biberon. Ca de obicei, ea îl întrebă dacă îi mai era sete. Landau făcu un semn afirmativ cu capul.

„Și acum, adăugă ea, ar trebui să spuneți **spasibo** (mulțumesc)".

Cu un efort vizibil, bolnavul deschise gura :

„Spa-si-bo", murmură el, articulînd laborios silabele.

Cîteva ore mai tîrziu, toată Moscova află că Landau vorbise.

„Primele cuvinte păreau să vină de undeva, de foarte departe, povesti Cora. Nu-i recunoșteam vocea ; era aceea a unui străin, vocea unui om întors din împărăția morții".

După încă trei zile, se restabili complet și reflexul deglutiției. Deci i se putea scoate sonda nazală, care îi îngăduise pînă atunci să înghită alimentele solide.

Cînd Cora îi dădu prima îmbucătură, în preajma lor se aflau cîțiva medici și surori pregătiți să intervină imediat, în caz că s-ar fi înecat. Dar totul decurse normal. Landau mestecă îndelung prima îmbucătură, ezitînd să o înghită, conștient de pericolul care-l pîndea și de slăbiciunea lui. Apoi, liniștit, redeschise gura : îi era foame.

Ceva mai tîrziu, Landau începu să-și recapete memoria. Cînd prietenii făceau aluzie la un episod oarecare din cariera lui, el surîdea. Apoi amintiri și mai precise începură să-i revină, destul de ciudat, în ordine aproape cronologică. Își aminti de copilăria lui de la Baku, de studiile de la Leningrad, de stagiul făcut la Göttingen și Copenhaga. Începu, de asemenea, să-și recunoască vechii prieteni. Într-o zi, o soră de gardă observă că Landau își privea fix vizitatorul, profesorul Alioșa Barikosov.

„Îl recunoașteți ?" — întrebă ea.

„Bineînțeles. E Alioșa".

„Medic sau fizician ?".

Întrebarea păru să-l irite pe bolnav. Fără îndoială o găsea ridicolă.

„Fizician" — mormăi el.

Apoi progresele deveniră tot mai evidente. Curînd începu să înțeleagă perfect întrebările care i se puneau în engleză, franceză sau germană, limbi pe care înainte de accident le stăpînea temeinic. La 12 aprilie, doctorul Fiodorov îi recită un poem de Pușkin. Deodată, Landau prinse să surîdă și-i făcu un semn cu mîna să se oprească. Apoi, spre stupefacția lui Fiodorov, el continuă, recitînd poemul pînă la sfîrșit, încet, dar fără nici o greșeală. După ce rosti ultimul vers, jubila din toată ființa : era mîndru de el.

În schimb i se întîmpla să confunde cuvinte. Într-o zi, o soră îi arătă verigheta :

„Ce este asta ?" — întrebă ea.

„Un ceas".

I se întîmpla, de asemenea să nu recunoască imagini. Pus în fața unei fotografii a lui Gagarin, el exclamă : „Dar ăsta sînt eu !" Ca măsură de prudență, însă — pentru că trebuia să se evite pînă și cel mai mic șoc — nu prea era contrazis.

Către sfîrșitul lui aprilie, lui Landau îi fu acordat pentru a doua oară Premiul Lenin pentru fizică, cea mai înaltă distincție sovietică. Cu acest prilej, un ziarist occidental, Kaith Morpett, corespondentul lui „Daily Mail" din Londra, îi făcu o vizită. Dar îi fu foarte greu să-i ia un interviu propriu-zis, căci ziaristul aproape că nu putu deschide gura. Cîteva minute în șir, Landau vorbi fără să se oprească, dovedind un optimism puțin himeric, simptom clasic, caracteristic acestui stadiu de convalescență :

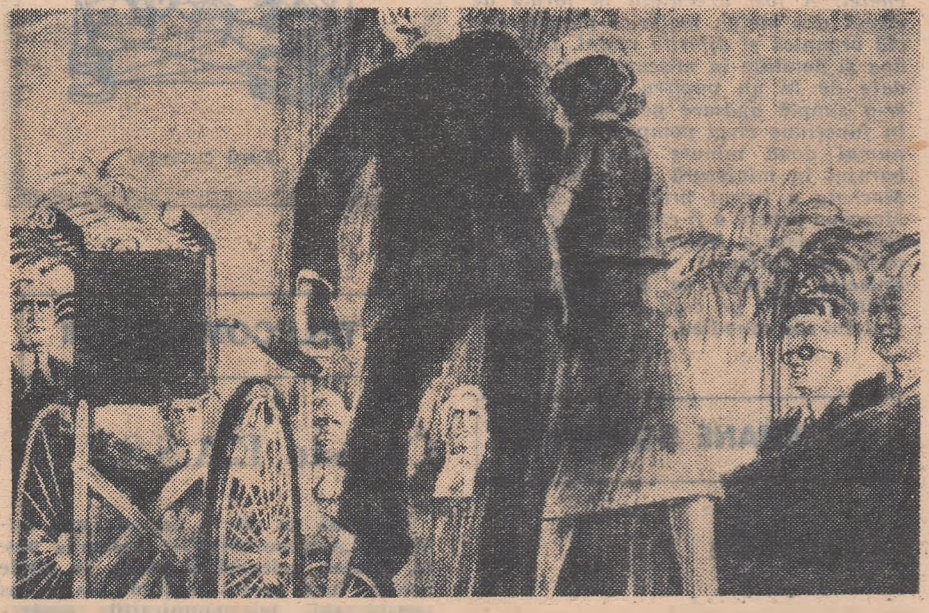

„În circa o săptămînă, voi putea pleca acasă. Evident, aș dori să-mi reiau activitatea — am atîtea de făcut ! Dar asta vom vedea mai tîrziu. Pentru moment, am să mă odihnesc alături de soția și de fiul meu. Aș vrea, de asemenea, să vă pot spune că mă simt din nou în formă ; din păcate, însă, ar fi un lucru inexact".

★

Prietenii fizicieni începură să-i pună diverse întrebări. În prima zi de mai, unul dintre studenții lui, licențiat în științe, îl supuse unui adevărat examen:

„Vă amintiți de paramagnetismul lui Pauli ?"

„Evident".

„Și de diamagnetismul lui Landau ?"

„Bineînțeles, doar e teoria mea".

„În ce măsură aceste fenomene depind de temperatură ?"

„Practic, nu depind deloc".

Tînărul surîse mulțumit.

Firește, se întocmise pînă în cele mai mici amănunte un program temeinic de reeducare, atît fizică cît și mintală. Dar, foarte curînd, lingviștii și, mai ales, psihologii constatară că „Dau" nu-i lua de fel în serios.

„Nu-mi vorbiți de psihiatri ! — repeta el continuu. Ba încearcă să se poarte aspru cu tine, ba te tratează ca pe un copil".

Unul din psihoterapeuții cei mai celebrii din Uniunea Sovietică, doctorul Luria, reuși chiar să-și indispună atît de tare pacientul, încît acesta refuza cu încăpățînare orice colaborare cu el. Tratînd în timpul războiului un mare număr de răniți cu leziuni pe creier, Luria descoperise că, cerîndu-le să deseneze figuri geometrice, îi ajuta să-și controleze și să-și coordoneze mișcările. Dar Landau nu voia să știe de nimic. Invitat să deseneze un cerc, creionă un triunghi ; în locul unui pătrat, schiță o stea. Și toate astea, cu figura impasibilă a unui elev bun, sigur de cunoștințele lui. Perplex, Luria se întreba dacă Landau era incapabil să execute ceea ce îi cerea sau o făcea pur și simplu pe prostul. Misterul îl lămuri, însă, Cora.

„Omul ăsta este ridicol, îi spuse Dau, și îmi cere lucruri ridicole. De aceea am recurs la acest truc ca să mă debarasez de el".

Rămînea acum de văzut în ce măsură își redobîndise capacitatea de a raționa, care făcuse din el unul din titanii gîndirii științifice sovietice. În acest scop, prietenul său Lifșiț avu ideea de a-i da să rezolve o problemă destul de complicată. După ce reflectă puțin, Landau oferi o soluție. Lifșiț încremeni : răspunsul părea aberant. Cîteva ore mai tîrziu, însă, după ce studie din nou problema, Lifșiț constată că se înșelase : soluția lui Landau era foarte corectă. Dar, ca să ajungă la ea, savantul alesese o metodă atît de neobișnuită, încît Lifșiț n-o înțelesese în primul moment.

★

Apoi, brusc, inteligența lui Landau păru să amorțească din nou. El încetă să se mai intereseze de probleme științifice, deveni capricios, irascibil, morocănos. Era evident că spitalizarea prelungită îl apăsa. Dacă ar fi fost un bolnav „obișnuit", ar fi putut să fie considerat vindecat. În cazul lui, însă, nu putea fi vorba de vindecare înainte de a-și fi redobîndit integritatea excepționalelor lui facultăți. Or, această renaștere intelectuală părea compromisă : din ce în ce mai mult scăderea capacităților fizice împiedica instalarea unei convalescențe intelectuale.

Reeducarea mușchilor atrofiați ai bazinului și ai picioarelor nu progresa de loc. Practic, Landau era incapabil să meargă singur. În plus, la piciorul stîng avea dureri cumplite, refractare la orice tratament și care dispăreau, pentru moment, numai cînd bolnavul găsea putere să se pasioneze de o nouă problemă. Dar, în genere, această putere îi lipsea.

Totuși, la 1 noiembrie 1962, își uită de suferințe. În dimineața acelei zile i se înmînă o telegramă de la Stockholm. Academia Regală din Suedia îi atribuise Premiul Nobel „pentru teoriile sale înaintate cu privire la materia condensată, în speță la heliumul lichid".

Imediat, Landau își recăpătă curajul. Înmînarea premiului urma să aibă loc peste o lună și dorea să facă imposibilul pentru a se duce la Stockholm. Nu voia să scape o asemenea ocazie. Trei săptămîni mai tîrziu, trebui însă să recunoască adevărul : deplasarea era mai presus de puterile lui. Fundația Nobel hotărî să-i trimită premiul la Moscova. Ceremonia avu loc la 10 decembrie, în sala de conferințe a Spitalului Academiei de Științe. O ultimă cochetărie : Landau ceru surorilor să oprească fotoliul rulant în pragul sălii. Sprijinit de soția lui, își făcu o intrare patetică. Cu un mers sacadat, ezitînd la fiecare pas, ajunse la locul lui, în centrul unei mese lungi. Din toți cei de față, numai el avu putere să surîdă.

Cînd l-am întîlnit, în decembrie 1963, la spitalul Academiei de Științe, aveam în fața mea o siluetă aproape străvezie, adusă de spate. Dar privirea îi era limpede.

„Sper să mă pot reface fizicește — îmi spuse el cu o voce blîndă — dar n-am putut suporta niciodată suferința. Cea mai mică durere mă împiedică să lucrez. N-am uitat fizica totuși, știți, se împlinesc în curînd doi ani de la accident. În zilele noastre, în doi ani se produc o mulțime de lucruri în fizică și voi avea multe de recuperat. Durerea a coborît acum în picior. Poate că într-o zi va dispărea și ea..."

L-am revăzut apoi pe Landau plimbîndu-se sprijinit în bastoane prin parcul spitalului, unde petrecuse un an întreg. În ianuarie 1964, se întoarse în sfîrșit acasă. Constructori și electricieni îi amenajaseră apartamentul în așa fel încît să poată circula singur, prinzîndu-se ici și colo de niște mînere de oțel. O cură de ape termale la Karlovy Vari îi ameliră starea sănătății. Făcu și un tratament de reeducare pentru piciorul stîng, care dură o lună. Durerile, epuizante, persistau însă. Probabil că atunci cînd i se sudase șoldul, îi fusese comprimat un nerv, lăsîndu-i-se piciorul stîng mai scurt cu cinci centimetri. „Dau e sătul de suferință" — spunea soția lui.

E oare posibil ca această mare inteligență, readusă la viață, să fie handicapată de dureri la un picior ?

Medicii intenționează să-l opereze din nou. Iar el, cufundat în cărți și reviste, ajutîndu-și fiul, Igor, la studiu, speră să-și reia curînd activitatea la Academia de Științe și la Institutul de fizică.

Căci — așa cum spune chiar el, cu o voce blîndă — nu are decît 58 de ani.

Al. Dorojinski

Pentru a completa reportajul lui Al. Dorojinski, iată și un sumar portret al lui Landau de astăzi așa cum l-au schițat cîteva reportaje apărute în presa sovietică.

În momentul de față, Lev Landau participă la ședințe ale consiliului științific al Institutului de fizică, ascultă referate, comunicări despre dizertații, dezbateri în jurul planurilor de muncă, reintrînd în acest fel în lumea fizicienilor-teoreticieni, atît de îndrăgită de el și pe care a părăsit-o cu cinci ani în urmă.

Landau este în mod organic străin de orice poză. El e neobișnuit de original în comparații, de spontan în concluzii și de caustic în riposte. Nu s-ar putea spune că este modest. Nu are acea modestie obișnuită, care deseori se confundă în viața noastră cotidiană cu timiditatea. Landau vorbește puțin despre el, nu pentru că nu ar avea ce spune ci pentru că nu-i place să o facă. Dar cînd vorbește, niciodată nu-și micșorează meritele, își cunoaște valoarea.

Landau apreciază omul după roadele muncii lui și nu după titluri, premii, popularitate. Cînd e vorba despre un om pe care nu-l cunoaște, întreabă de la bun început : „Dar ce a realizat ?" Om al acțiunii, Landau judecă personalitatea umană numai prin prisma muncii depuse în numele unor idealuri înalte. „Lucrezi puțin" — este, se pare, cel mai mare reproș pe care-l poate face „Dau" studenților lui.

INTERVIU

Cu Liviu Ciulei despre o nouă afirmare a teatrului românesc

Prin recenta prezenţă a colectivului teatrului „Lucia Sturdza-Bulandra" din Bucureşti, format din peste 80 de artişti şi tehnicieni, la Leningrad şi Moscova, arta românească s-a afirmat din nou în mod strălucit, cucerind aprecieri dintre cele mai favorabile. Publicul sovietic, care mai cunoştea două mari formaţii teatrale din ţara noastră — Teatrul Naţional „I. L. Caragiale" şi Teatrul de Comedie — şi-a manifestat din plin bucuria de a se întîlni cu încă un colectiv de valoare, căruia i-a făcut o caldă primire.

— Am constatat cu toţii, cu multă plăcere, ne spune la începutul convorbirii artistul emerit Liviu Ciulei, directorul teatrului, **că atît la Leningrad cît şi la Moscova, reprezentaţiile cu „D-ale carnavalului" de I. L. Caragiale şi „Opera de trei parale" a lui Brecht, la care au participat peste 10.000 de spectatori, au suscitat un viu interes. Presa, radio-ul şi televiziunea ne-au acordat o atenţie deosebită. „Vecernii Leningrad" a calificat colectivul nostru drept un „teatru al căutărilor creatoare", iar „Leningradskaia Pravda", într-o cronică elogioasă, a apreciat că sîntem „un admirabil colectiv de actori".**

Apoi Liviu Ciulei ne vorbeşte pe larg despre dragostea şi preţuirea cu care artiştii sovietici, personalităţi marcante ale vieţii culturale, au înconjurat în tot timpul şederii în U.R.S.S. pe solii teatrului din România.

— O puternică satisfacţie mi-a procurat-o reîntîlnirea pe care am avut-o cu acest prilej cu G. Tovstonogov, conducătorul artistic al Teatrului Mare „Maxim Gorki" din Leningrad. Mi-am putut da seama, o dată mai mult, că marele om de teatru sovietic este un admirator al artei interpretative şi regizorale din ţara noastră. La Moscova, alţi mari artişti, între care Iuri Zavadski, S. Iutkevici, Vera Maretkaia, Elena Şatrova, L. Paşkova ne-au adus salutul lor cordial şi ne-au prezentat felicitări pentru creaţiile noastre. Artista poporului Vera Maretkaia referindu-se la reprezentaţia cu „D-ale carnavalului", s-a exprimat astfel: „Am privit cu cel mai re interes spectacolul teatrului dumneavoastră, un spectacol minunat, care pentru noi actorii constituie un excelent exemplu de felul în care trebuie jucată comedia" **Radiodifuziunea din capitala Uniunii Sovietice a pregătit o emisiune specială consacrată teatrului „Lucia Sturdza-Bulandra", în care, în afara unor fragmente din spectacolele „D-ale carnavalului" şi „Opera de trei parale", ne-au solicitat şi un fragment din „Moartea lui Danton" de Büchner şi din monologul-spectacol „Jurnalul unui nebun", susţinut de Dumitru Furdui.**

Răsfoim împreună o serie de publicaţii din Moscova, în care găsim ample articole şi cronici despre turneul artiştilor bucureşteni, despre calitatea excepţională a spectacolelor, despre progresul continuu al teatrului românesc. Ne oprim la comentariile ziarului „Izvestia" care, chiar a doua zi după primul spectacol cu „D-ale carnavalului", releva jocul strălucit al actorilor, regia şi scenografia spectacolului.

— Alte impresii din călătoria întreprinsă în Uniunea Sovietică?

— M-a bucurat mult faptul că filmul „Pădurea spînzuraţilor" foarte bine primit de public şi de presă, a rulat la Leningrad şi în alte oraşe din U.R.S.S. chiar în timp ce avea loc turneul nostru. De asemenea, mi-a făcut o reală plăcere reuniunea de la Casa cineaştilor din Moscova, cu care ocazie s-a organizat o vizionare a acestui film în prezenţa a numeroşi oameni de specialitate. În general pot spune că păstrez amintiri pline de căldură din această vizită pe care am făcut-o ca soli ai artei româneşti.

S. N.

La studioul „Gruzia-film" regizorul Leo Esakia ecranizează opera „Abesalom şi Eteri" a compozitorului Zakaisa Paliaşvili la baza căreia se află o veche legendă gruzină despre puterea dragostei şi a adevărului.

CINEMA

Revoluţia din Octombrie văzută de un francez

Frédéric Rossif este un cunoscut regizor francez de filme documentare. El lucrează mult şi la televiziune, unde a realizat cicluri de emisiuni despre Hemingway, Chaplin şi alte personalităţi proeminente ale epocii noastre.

În momentul de faţă, regizorul francez face un film despre Marea Revoluţie Socialistă din Octombrie. Împreună cu echipa sa, el a petrecut aproape două luni în Uniunea Sovietică, filmînd locurile legate de evenimentele din Octombrie, monumente istorice, peisaje. Cineaştii francezi au vizionat şi selecţionat pentru viitorul lor film circa 30.000 de metri de peliculă din jurnalele de actualităţi datînd din zilele revoluţiei, din timpul războiului civil şi din primii ani de viaţă ai Statului sovietic.

Filmul, a cărui premieră va avea loc la Paris în zilele semicentenarului Revoluţiei din Octombrie, îmbrăţişează o perioadă vastă, cuprinsă între 1905 şi 1924. Succesiunea evenimentelor din film o va urma pe aceea din realitate. Cronologia va fi respectată cu stricteţe. Locul central îl vor ocupa zilele din octombrie şi filmul se va încheia cu moartea lui Lenin.

Rossif intenţionează să acorde un loc important comentariului, care va fi alcătuit mai ales din citate din opera lui Lenin, pe care regizorul francez îl consideră drept unul dintre cei mai mari scriitori ai epocii noastre.

Concepţia viitorului film a fost expusă de autor într-un interviu acordat ziarului „Sovetskaia kultura":

„Pentru mine a vorbi despre Octombrie înseamnă a vorbi despre Rusia. Revoluţia din 1917 este o revoluţie rusească. Ea a fost înfăptuită de oamenii ruşi şi într-o manieră rusească. Aceasta e părerea mea personală, subiectivă. Ce m-a uimit şi continuă să mă uimească şi azi este marea poezie rusească — subliniez, RUSEASCĂ — a Revoluţiei. Revoluţia e plină de nobleţe, de bune intenţii, de bărbăţie calmă şi admirabil patriotism.

Cu aceste sentimente voi face filmul meu. Dacă îmi va reuşi, va fi un fel de poem liric muzical despre Rusia. Vreau să fac filmul în aşa fel încît oamenii din Occident, văzîndu-l, să cunoască şi să iubească mai mult Rusia".

Felix Iusupov... în regia lui Robert Hossein

Felix Iusupov povesteşte undeva în „Memoriile" lui despre o vizită pe care a făcut-o peste Ocean după 1930. Fostul prinţ n-a păstrat o amintire prea frumoasă despre această călătorie. Iusupov era în special şocat de curiozitatea fără margini pe care o arăta faţă de el şi soţia lui „înalta societate" americană. Într-o zi, de pildă, aflîndu-se în înalta societate new-yorkeză, prinţul şi prinţesa, sătui de a fi punctul de atracţie al tuturor privirilor, se pregăteau să întoarcă spatele asistenţei şi să plece cînd gazda, crezînd că salvează situaţia, a anunţat cu un glas tunător: — Prinţul şi prinţesa Rasputin...

Înfiorătoarea gafă îşi avea totuşi o explicaţie. Căci cine spune Iusupov se gîndeşte numaidecît la Rasputin: asasinul şi victima, pe care totul îi despărţea atunci cînd s-au cunoscut, au intrat împreună în istorie

De zece ori cinematograful s-a simţit tentat pînă acum să ilustreze fantasticul destin al călugărului ignorant şi prevaricator ajuns, la un moment de răscruce, adevăratul stăpîn al Rusiei ţariste. În cîteva cazuri prinţul Iusupov a intentat procese celor care, după părerea lui, îşi luau prea mari libertăţi faţă de adevărul al cărui singur depozitar este. Alteori, însă, a consimţit să fie consilier tehnic al regizorului şi mulţumită lui actorii au putut reînvia evident cu mai multă fidelitate, actul pe care el l-a săvîrşit în faimoasa noapte de 16 spre 17 decembrie 1916.

De data asta, cel care se pregăteşte să reînvie pe ecran ciudatul destin al prinţului Iusupov este popularul actor francez Robert Hossein, acum însă în postura de regizor. Interpretul lui Iusupov va fi artistul Peter Mac Enery.

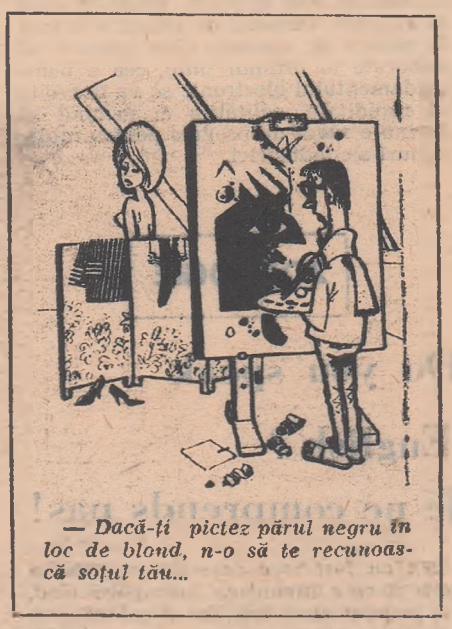

— Dacă-ţi pictez părul negru în loc de blond, n-o să te recunoască soţul tău...

SCULPTURĂ

Omagiu în marmură

La 93 de ani, sculptorul Serghei Konenkov a dat o admirabilă probă de tinereţe creatoare, cioplind în marmură bustul scriitorului-luptător Nikolai Ostrovski, care va împodobi muzeul memorial „Ostrovski" din Moscova.

Alegerea aceasta nu este întîmplătoare. Konenkov a fost întotdeauna atras de figurile eroice, întreaga lui creaţie este jalonată de asemenea personalităţi. În 1918, el a creat un admirabil portret al căpeteniei cazace Stepan Razin, iar în 1947 a reînviat în marmură figura înflăcăratului revoluţionar Felix Dzerjinski.

Konenkov s-a străduit să creeze o imagine bogată, multilaterală a lui Ostrovski, fiindcă a nutrit întotdeauna o nesfîrşită admiraţie faţă de acest om eroic care, ţintuit la pat de o boală neiertătoare, n-a încetat să lupte, scriind cărţi de căpătîi pentru literatura sovietică.

Ostrovski este înfăţişat în clipa cînd i s-a adus primul exemplar al romanului „Aşa s-a călit oţelul". În întreaga figură a scriitorului se citeşte emoţia. El strînge febril la piept cartea — singura-i armă în lupta pentru construirea unei lumi noi.

Konenkov a declarat în repetate rînduri că pentru el exemplul de viaţă al lui Ostrovski este o faptă de vitejie. Tot aşa ar putea fi calificat şi actul creator al sculptorului, care a învins vîrsta şi sănătatea şubredă pentru a însufleţi marmura în omagiul unei conştiinţe exemplare a epocii noastre.

OPERĂ ŞI BALET

Arta foştilor nomazi

Popor de nomazi, kirghizii n-au avut pînă la Revoluţie nu numai artă, dar nici măcar scriere proprie. Tot ce s-a realizat pe tărîm artistic are o vîrstă care se numără cu deceniile.

Ţinute secole de-a rîndul în frîu, setea de frumos, forţa creatoare a poporului au izbucnit, recuperînd avide ceea ce le-a fost refuzat de orînduirea asupritoare.

Aşa se face că azi, foştii nomazi au un teatru propriu de operă şi balet, distins cu titlul de „academic", un repertoriu bogat şi variat, o trupă omogenă. Împreună cu întemeietorii teatrului muzical kirghiz (care nu numără nici trei decenii) — compozitorii A. Maldibaev, V. Vlasov, V. Fere, — scriu opere şi balete naţionale tinerii M. Abdraev, K. Moldobaşanov şi alţii. Multe din lucrările lor, începînd cu „Ai-Ciurek", stau şi azi la baza repertoriului scenei kirghize. Vasta operă epică „Manas" de Vlasov, Maldibaev şi Fere, ca şi baletul „Ciolpon" de M. Rauhvergher, se joacă la teatrul din Frunze de douăzeci de ani fără întrerupere, fapt care vorbeşte elocvent despre succesul lor la public.

În afară de spectacolele naţionale, repertoriul teatrului liric kirghiz cuprinde titluri ca „Tragedia optimistă" a compozitorului moscovit A. Holminov, „Romeo, Julieta şi întunericul" de K. Molcianov după nuvela cehului J. Otcenasek, baletul „Domnişoara şi huliganul" de Şostakovici (după Maiakovski) şi multe altele.

În trupa teatrului conlucrează armonios „generaţia fondatoare" — S. Kiizbaeva, M. Mahmutova, K. Ciordonov, S. Toktonaliev — şi tinerii G. Ahunbaeva, A. Nurtazin, N. Ruzavin şi alţii.

Cînd vecina de jos studiază canto

ştiinţa

ELECTRONICĂ

Ochelari pentru metale

Dezvoltarea tuturor tehnicilor de vîrf, începînd cu aeronautica şi astronautica şi terminînd cu energia nucleară, i-a obligat pe cercetători să apeleze la materiale deosebite care să posede caracteristici mecanice foarte înalte şi să se manifeste în ambianţe speciale de înaltă temperatură sau flux neutronic. În consecinţă ei şi-au îndreptat atenţia spre o serie de substanţe care, din cauza cantităţii mici în care se găsesc în scoarţa terestră, n-au constituit pînă acum obiectul unei exploatări intensive. Este vorba, îndeosebi, de metale refractare ca tungstenul, tantalul şi niobiul, a căror bună rezistenţă la temperaturi înalte le des-

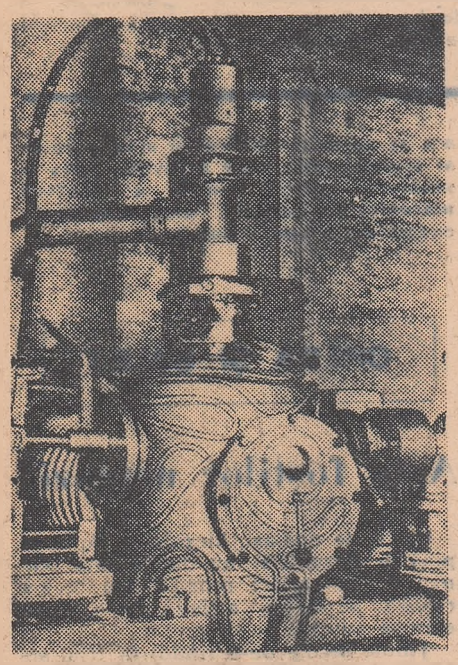

Cuptor cu bombardament electronic. În partea superioară, tunul cu electroni.

chide astăzi largi perspective de folosinţă, sau de metale cu bune caracteristici neutronice ca, de pildă, zirconiul. Totuşi, orice medalie are şi un revers: interesantele proprietăţi ale acestor metale reprezintă tot atîtea obstacole. Punctul lor de fuziune fiind foarte ridicat, elaborarea lor ridică probleme dificile, care i-au obligat pe cercetători să pună la punct o serie de procedee noi, printre care şi fuziunea cu arc sub vid. Din păcate, însă, dimensiunile lingourilor obţinute pe aceste căi erau foarte mici, necorespunzătoare necesităţilor unei tehnologii noi, ca de pildă aceea a motoarelor-rachetă. Puritatea lăsa şi ea de dorit. Toate aceste greutăţi au putut fi biruite abia în ultimii ani printr-o metodă cu totul deosebită, anume cuptorul cu bombardament electronic.

În mare, un astfel de cuptor este alcătuit dintr-o serie de dispozitive de producere şi focalizare a electronilor şi dintr-o cavitate în care fasciculul de electroni îşi exercită acţiunea asupra materialului ce urmează a fi topit. Sub efectul căldurii produse electric, catodul cu care este înzestrată instalaţia emite un fascicul de electroni. El poate fi accelerat şi focalizat de anozi care faţă de electroni joacă, într-un anumit fel, rolul lentilelor optice faţă de razele luminoase. De fapt au şi fost denumite „lentile electronice". Focalizarea se mai poate realiza şi prin mijlocirea unor magneţi puternici, al căror cîmp deviază electronii: în acest caz, oamenii de ştiinţă folosesc expresia „lentile magnetice".

Pentru a înţelege mai bine funcţionarea cuptorului cu bombardament electronic, să amintim că temperatura este sinonimă cu agitaţia moleculară. Cu cît un corp este mai cald, cu atît mişcarea moleculelor sale este mai rapidă, viteza de agitaţie fiind, pentru acelaşi corp, cu atît mai mare cu cît acesta trece spre starea gazoasă. Electronii fasciculului de bombardament sînt animaţi de o anumită energie cinetică care, la ciocnirea de material, se comunică moleculelor din care este el alcătuit. Moleculele, la rîndul lor, îşi sporesc viteza de agitaţie medie, deci temperatura cuptorului este proporţională cu forţa fasciculului de electroni, pe măsura creşterii acestei forţe putînd fi atinse temperaturile dorite. Asemenea cuptoare vor face posibilă topirea celor mai refractare materiale cunoscute pînă acum. Şi nu numai atît. Permiţînd eliminarea gazelor dizolvate, a impurităţilor volatile şi chiar evaporarea cel puţin parţială a oxizilor, cuptoarele cu bombardament electronic asigură metalelor tratate un procent final de puritate mult mai ridicat decît în orice altă instalaţie.

Un alt avantaj îl constituie şi lipsa creuzetului. Într-adevăr, pentru metalele care reacţionează uşor cu alte corpuri, creuzetul constituie o sursă de dificultăţi. În fuziunea prin bombardament electronic însă, bara supusă topirii este suspendată vertical între două suporturi, deplasarea zonei topite obţinîndu-se prin reglarea orientării fasciculului de electroni cu ajutorul lentilelor magnetice despre care am pomenit. În afară de aceasta, pentru evitarea oxidării prin aer şi creşterea posibilităţilor de degazare, fuziunea prin bombardament se realizează în general sub vid.

Cuptorul cu bombardament electronic se aplică, îndeosebi, în două domenii ale metalurgiei, metalele foarte refractare şi metalele nucleare, precum şi în industria semiconductorilor, în care absenţa impurităţilor are o deosebită importanţă. Dar razele electronice nu servesc numai la realizarea de cuptoare metalurgice. Ele pot fi folosite şi în alte operaţiuni în care căldura reprezintă un factor esenţial, ca de pildă în sudura unor combinaţii de metale. Datorită faptului că operaţiunile se fac sub vid, sudurile obţinute, lipsite de oxizi metalici, sînt extrem de rezistente. În fine, o ultimă aplicaţie a razelor electronice o va constitui uzinarea cu extremă precizie a metalelor, procedeul urmînd a fi utilizat mai ales în industria electronică, unde piesele sînt de foarte mici dimensiuni, iar puritatea are o importanţă deosebită.

Acestea ar fi avantajele pe care le oferă bombardamentul electronic, după numai cîţiva ani de cercetare. Unele posibilităţi sînt aplicate, altele în curs de aplicare. Oamenii de ştiinţă sînt însă de părere că, asemeni altor tehnici noi elaborate în ultimul timp, cea a bombardamentului electronic se va dezvolta cu rapiditate, calităţile ei urmînd să devină o sursă de progres pentru multe ramuri ale industriei.

ZOOLOGIE

Do you speak English? Je ne comprends pas!

Nu au fost rare cazurile, şi presa a scris despre asemenea întîmplări cînd, cu prilejul aterizării sau decolării, avioanele cu reacţie aspirau în turbinele lor păsările care zburau în zona aeroporturilor, ceea ce putea da naştere la grave accidente. Gîndindu-se cum să evite neplăcutele întîlniri, personalului tehnic al unui aerodrom i-a venit ideea să imprime pe o bandă de magnetofon ţipetele de alarmă ale păsărilor şi să le amplifice cu ajutorul difuzoarelor. Rezultatul a fost cel aşteptat: cuprinse de spaimă, zburătoarele au intrat în panică şi au părăsit zona în care reactoarele executau manevre. Acesta este însă numai un caz, pe lîngă multe altele, în care cunoaşterea „limbajului" animalelor poate fi de folos omului.

Printre alţi oameni de ştiinţă, de această problemă s-a ocupat şi profesorul sovietic Nikolai Naumov. Cercetările şi experienţele întreprinse l-au dus

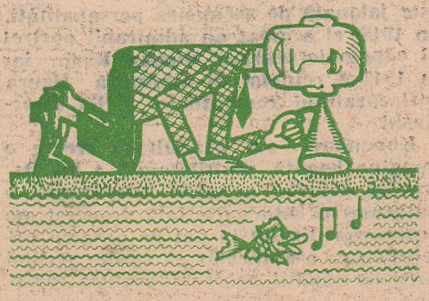

la concluzia că nu numai păsările, ci şi insectele, peştii şi maimuţele dispun de limbaje proprii, destul de complicate, cel mai adesea perceptibile numai cu aparate speciale. Aceasta, deoarece în majoritatea cazurilor comunicările se fac prin mijlocirea ultra sau infrasunetelor.

O zicală populară spune: „E mut ca peştele". Şi totuşi, în realitate, peştii sînt foarte vorbăreţi, peste o mie de specii fiind capabile să emită semnale. Experienţele au stabilit că peştii percep infrasunetele prin mijlocirea unui organ special, ca şi sunetele obişnuite, pe care le recepteazâ cu ajutorul unei urechi interne. Stabilirea mecanismului de comunicare între peşti, a arătat prof. Naumov, ar putea servi la realizarea unor aparate care să atragă în plasele pescarilor bancuri întregi, sau să pună pe fugă marii carnivori ai mărilor. Limbajul cel mai complicat şi dezvoltat îl au, însă, cetaceele, al căror „radar" este remarcabil. Cu ajutorul lui, cetaceele sînt capabile nu numai să aprecieze distanţele, dar şi să recunoască celelalte vieţuitoare marine şi să determine cu cea mai mare precizie depărtarea pînă la obstacole, fie ele din piatră sau metal.

Ceea ce este însă şi mai interesant e faptul că animalele aparţinînd aceleiaşi specii, dar care trăiesc în regiuni geografice diferite, îşi creează „dialecte", neputîndu-se înţelege între ele. Aşa, de pildă, naturalişti experimentaţi au constatat că semnalele de primejdie ale corbilor sau pescăruşilor „americani", să zicem, nu au nici un efect asupra celor „francezi" şi invers. Dimpotrivă, animale cu totul diferite, care convieţuiesc, se înţeleg de minune. Cine n-a auzit de gălăgioasa coţofană care, cu ţipetele ei de alarmă, atrage atenţia întregii păduri că vine primejdia?

Nici limbajul gesturilor nu e mai puţin expresiv. Gesturile de ameninţare, prietenie, intimidare etc. sînt foarte răspîndite atît la patrupede cît şi la păsări, peşti şi insecte, îndeosebi la cele superioare ca albinele, furnicile şi termitele. E bine cunoscut „dansul" albinelor prin care ele se informează reciproc asupra zonelor bogate în polen sau nectar. Variaţiile mai mult sau mai puţin complicate din desenul dansului depind de zona geografică, ceea ce explică faptul că albinele din Italia nu se pot înţelege cu cele din Austria.

Mijloacele chimice de comunicare, cu alte cuvinte cele înregistrate pe calea mirosurilor, sînt însă cele mai răspîndite. S-a stabilit că microorganismele, ca şi fiinţele vii primitive, schimbă informaţii interpretînd substanţele chimice. Aşa se regăsesc perechile în lumea insectelor, aşa părăsesc în fugă peştii locul unde a fost rănit un semen de-al lor, aşa sînt atraşi rechinii spre pradă. Informaţia chimică joacă un rol deosebit de important şi în viaţa peştilor migratori cum sînt ţiparii, sturionii, somonii sau lampretele. Cît despre animalele de uscat, acestea disting fără putinţă de eroare „amprentele" chimice lăsate de fiinţele vii.

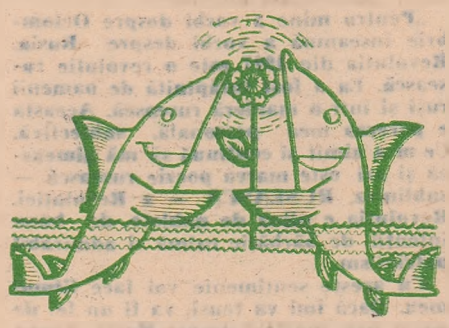

După ce va ajunge să cunoască bine limbajul mirosurilor, semnalele sonore şi gesturile animalelor, subliniază prof. Naumov, omul va putea atrage vînatul în regiuni dinainte stabilite, va proteja viile şi livezile împotriva păsărilor şi, ceea ce e mai important, va reuşi să combată în mod eficace insectele parazite sau dăunătoare. Cu alte cuvinte, studiind legile şi mijloacele de comunicare ale organismelor vii, el va ajunge să controleze şi să dirijeze lumea animală înconjurătoare.

FIZICĂ

Sunetul care ucide

Primii care i-au înregistrat efectele au fost colaboratorii unui laborator de electroacustică din Marsilia. Ei au simţit că, după o activitate de numai o oră, începeau nişte dureri de cap insuportabile, însoţite de ameţeli şi de greţuri. La început au crezut că e vorba de o boală, apoi de o epidemie, deoarece toţi cei ce lucrau în aceeaşi încăpere suferea de simptome asemănătoare.

Pînă la urmă, „agentul patogen" a fost descoperit: era un banal ventilator, instalat pe acoperişul unei uzine din apropiere. Mijlocul prin care îşi exercita nefasta sa influenţă era emiterea de infrasunete.

După cum se ştie, infrasunetele sînt vibraţiile sonore cu o frecvenţă mai mică de 10 hertzi, cu alte cuvinte de 10 oscilaţii pe secundă. Urechea omului nu reuşeşte să prindă, în medie, decît frecvenţele cuprinse între 16 hertzi şi 20 000 de hertzi. Dincolo de limita superioară, începe domeniul ultrasunetelor, a căror studiere este în momentul de faţă destul de avansată.

Cu infrasunetele, lucrurile stau mult mai puţin bine, deoarece nu există microfon capabil să le capteze. Primele detectoare — destul de primitive — au fost inventate în cursul celui dintîi război mondial şi aveau ţeluri pur militare: cu ajutorul lor se identificau vibraţiile emise de tunurile inamic, stabilindu-se astfel, cu o destul de relativă precizie, amplasamentul lor.

Pentru a putea investiga în mod sistematic proprietăţile infrasunetelor, a fost necesară crearea unor surse care să le emită. S-a constatat că principiul cel mai adecvat este în acelaşi timp şi cel mai simplu: un aparat de tipul fluierelor utilizate de agenţii de circulaţie sau, dacă preferaţi, de arbitrii meciurilor de fotbal.

Primul dispozitiv creat a emis un sunet foarte grav, dar încă perceptibil cu urechea, el avînd o frecvenţă de 196 de hertzi. Participanţii la experimentarea lui s-au îmbolnăvit brusc după cea dintîi încercare: în ei vibrau toate organele interne — inima, stomacul, plămînii... Explicaţia a fost găsită repede: în vreme ce un arbitru de fotbal, oricît de furios ar sufla în fluierul lui, nu atinge decît o putere maximă de un wat, generatorul despre care vorbim emitea infrasunete de cîteva sute de waţi.

Cum se explică efectele nocive ale acestor frecvenţe joase? Să începem prin a reaminti că trecerea undei sonore se traduce printr-o succesiune de compresiuni şi decompresiuni ale aerului. Cînd oscilaţia e lentă şi amplă, deci atunci cînd avem de-a face cu un infrasunet puternic, vibraţia se comunică în mod nemijlocit organismelor umane, obiectelor din jur, ba chiar şi zidurilor caselor, pe care, la o anumită intensitate, le poate dărîma. Aşa, de exemplu, un emiţător recent construit, care e de fapt un gigantic fluier, avînd un diametru de 1,5 metri şi capacitatea de a produce un sunet de 37 de hertzi, a provocat fisuri în zidurile laboratorului în care funcţionează. Aceasta deşi frecvenţa respectivă este, după cum se vede, superioară celei a infrasunetului, şi deşi emiţătorul nu şi-a utilizat decît o infimă fracţiune din puterea sa de 2 000 de waţi.

Cele arătate mai sus par a fi de natură să inspire pe autorii de romane poliţiste. Într-adevăr, o crimă „ideală" ar fi cea în care arma delictului ar fi infrasunetul. El are însă un mare dezavantaj: loveşte în aceeaşi măsură în victimă, ca şi în asasin, curmînd tot ceea ce e viaţă pe un anumit perimetru în jurul său. Acelaşi motiv dă naştere unei alte consecinţe fericite: inutilitatea infrasunetului din punct de vedere militar.

Să aibă atunci studierea infrasunetelor o importanţă pur teoretică? Nu! În viaţa de toate zilele sîntem asaltaţi de aceşti duşmani invizibili şi adesea neauziţi. Îi produce orice motor care funcţionează încet: automobile, ventilatoare, frigidere, anumite vînturi — cum e mistralul.

În orice caz, un lucru este cert: lupta împotriva zgomotului care capătă o amploare tot mai mare trebuie să cuprindă şi combaterea infrasunetelor.

tehnica

ÎNTR-UN VIITOR APROPIAT

— *Unde pleci ?*
— *Să lucrez într-un alt cartier.*

FIZIOLOGIE

De ce uităm ?

Ce este memoria ? Care din procesele ce au loc în creier contribuie la întipărirea în memorie a unor evenimente ? De ce reţinem unele fapte în timp ce pe altele le uităm foarte repede ? Ce mecanisme stau la temelia reproducerii unor imagini de mult fixate în creierul nostru ?

Acestea şi alte probleme importante constituie de cîţiva ani obiectul de studiu al unui grup de cercetători de la Institutul de fiziologie al Academiei de Ştiinţe a R.S.S. Gruzine.

Pînă în clipa de faţă în problema memoriei există destule opinii contradictorii. Dar aproape toţi specialiştii au căzut de acord într-o chestiune, anume că memoria ar fi de două feluri : de lungă durată şi de scurtă durată. Într-adevăr, în decursul unei zile, un om primeşte un volum foarte mare de informaţii dar creierul nu le înmagazinează pe toate : pe unele le selectează şi le fixează iar pe altele, după scurtă vreme, le uită.

Memoria de scurtă durată se bazează pe răspîndirea excitaţiei prin lanţurile nervoase. Aceasta durează cîteva secunde sau minute. De aceea, în clipa cînd excitaţia încetează, omul nu mai poate readuce în memorie evenimentul care a provocat-o, dacă în acelaşi timp nu a intrat în acţiune un alt mecanism care fixează pentru mai multă vreme urmele excitaţiei. În acest ultim caz, spunem că memoria de scurtă durată a devenit de lungă durată De mecanismele fiziologice ale celor două feluri de memorie se ocupă îndeaproape cercetătorii de la institutul amintit la început, sub îndrumarea academicianu lui Ivan Beritaşvili.

Fiziologii ştiu astăzi că memoria nu îşi are „sediul" într-un sector precis al creierului. Se pune, însă, în mod firesc întrebarea : dacă nu există un sector anume care se ocupă cu memorarea, participă cumva la această „acţiune" toate sectoarele creierului ? Şi care este gradul de participare al diverselor structuri cerebrale în înfăptuirea memoriei de scurtă sau de lungă durată ? Pentru a afla răspuns la aceste întrebări oamenii de ştiinţă au efectuat mai multe experienţe. Ei au închis, de pildă, cîteva animale într-o cuşcă din care li se arătau un vas cu carne, ascuns apoi după un paravan. Dacă după cîteva secunde sau minute animalele erau lăsate să caute carnea, ele se îndreptau direct spre locul unde era ascuns vasul. Ceea ce însemna că în sistemul nervos central al animalelor se păstrează urme ale excitaţiei vizuale. Dar era o memorie de scurtă durată : 10—15 minute la cîini şi cel mult 5 minute la pisici !

Iată, însă, cum memoria de scurtă durată poate deveni şi memorie de lungă durată. Unui animal de experienţă i se arată un vas cu carne ascuns după un paravan în colţul cel mai îndepărtat al încăperii unde au loc experienţele. I se permite de asemenea să o miroase. În acea clipă are loc fenomenul de excitare a mai mulţi receptori. De aceea, a doua zi el va găsi fără greş în camera de experienţă locul unde în ajun a văzut vasul cu carne. Putem vorbi acum de o memorie de lungă durată.

Care sînt zonele memoriei ? Cînd în urma unei operaţii chirurgicale animalului de experienţă i se extirpă zona prefrontală, memoria de scurtă durată suferă modificări. După această operaţie animalul se va îndrepta spre vasul cu carne numai la vederea lui. Dacă vasul nu va mai sta în cîmpul său vizual, cîinele nu-l va găsi nici după ascunderea lui vreme de numai cinci secunde. S-a observat de asemenea că memoria este influenţată şi de zonele de percepere secundare. În scoarţa cerebrală există regiuni unde se termină căile ascendente ale receptorilor. Laolaltă regiunile formează zone receptoare primare ; în imediata lor vecinătate se află zonele secundare, ale căror neuroni primesc excitaţiile în primul rînd de la neuronii asociativi ai zonei primare. Mulţumită excitării simultane a zonelor primare şi secundare precum şi altor zone asociative de percepţie se formează complicate circuite nervoase închise. Excitaţia acestora nu se întrerupe îndată după încetarea acţiunii exterioare, ci continuă încă timp de cîteva minute, fireşte mai slabă, şi se intensifică din nou atunci cînd se iveşte o nouă sursă de excitaţie.

Un lucru a devenit astfel cert şi anume că memoria este o funcţie a întregului creier.

Profesia de miner e veche de 45 de secole. De atunci datează aceste unelte descoperite recent pe teritoriul Belorusiei.

PSIHOLOGIE

Pentru dezvăluirea talentelor nebănuite

În stare de hipnoză activă orice om poate să-şi deştepte aptitudini pe care nu şi le bănuieşte în stare de veghe. Chiar şi indivizii certaţi cu socotelile pot deveni buni matematicieni. Căci în timpul unui somn hipnotic activ omul îşi însuşeşte automat tehnica autosugestiei, îşi dezvoltă voinţa şi memoria.

Această opinie a psihiatrului V. Raikov, verificată printr-o serie de experienţe relatate şi în revista noastră, a suscitat interesul mai multor cititori care ne-au cerut amănunte în legătură cu fenomenul descris. Le răspundem pe această cale.

Se ştie că sugestiile hipnotice sînt dintre cele mai variate. Subiectului i se poate sugera, de exemplu, că i-a crescut temperatura palmei stîngi. Şi efectiv, în experienţele conduse de dr. V. Raikov, au fost obţinute creşteri de temperatură de 2,5—3 grade în zone limitate ale corpului. Sugestia hipnotică poate să accelereze sau să încetinească pulsaţiile inimii, să îmbunătăţească simţitor gradul de atenţie şi de concentrare sau chiar să amelioreze vederea. După o serie de şedinţe de hipnoză speciale, o bolnavă şi-a dublat acuitatea vederii.

Adoptînd aşa-numitul principiu al dominantei, academicianul V. Behterev explică sugestia hipnotică în felul următor : în anumite condiţii, într-un sector sau altul al creierului ia naştere un focar de excitaţie stabilă care domină, un timp, o seamă de alte sectoare cerebrale şi reacţionează la semnalele din mediul înconjurător cu o sensibilitate crescută. Focarul e amplificat de sectoarele care lucrează sincron cu el şi pare că totalizează excitaţia lor. Ceva asemănător se întîmplă, de altminteri, şi în stare de veghe, cînd ne concentrăm atenţia asupra unui lucru oarecare. Doar că în stare de somn hipnotic dominanta e mai puternică şi îngăduie hipnotizatorului să dirijeze concentrarea activă a subiectului, să influenţeze activitatea lui psihică. În felul acesta pot fi stimulate şi dezvoltate diferite aptitudini sau descoperite cele pe care omul nu şi le bănuieşte.

La experienţele doctorului Raikov au participat mai ales studenţi de la Facultatea de fizică. Nici unul dintre ei nu învăţase pînă atunci să deseneze: această preocupare le era fie indiferentă, fie chiar dezagreabilă. Şedinţele au fost urmărite şi înregistrate pe bandă de magnetofon de un colectiv de la Institutul pedagogic „V. I. Lenin" din Moscova. Iată un fragment din înregistrarea făcută la 26 martie 1966 :

Şedinţa Nr. 3, ora 16.40. Vocea medicului : „Eşti pictorul N ! Desenează ! Desenează ! Te simţi inspirată !" **Studenta Nadejda L., 20 de ani, priveşte modelul şi începe să-i schiţeze portretul. Faţa ei exprimă o concentrare maximă.**

Ora 17,20. Studenta îşi pune pe portret semnătura şi anul : „N., 1900". **Întinde desenul medicului şi la întrebarea acestuia :** „În ce an sîntem ?" **răspunde : „În 1900".**

Medicul : Ai dori să spui cîteva cuvinte reprezentanţilor presei ? La ce lucrezi în momentul de faţă ?

Studenta (după o scurtă gîndire) : Îmi termin lucrările începute şi intenţionez să realizez cîteva tablouri pe teme istorice.

Medicul : Foarte bine. Acum trezeşte-te !

La cifra „trei" studenta se trezeşte. Nu-şi recunoaşte desenul şi nu-şi aminteşte nimic din cele petrecute : „Nu-mi cred ochilor !" exclamă ea cînd i se spune că e autoarea portretului.

Deprinderea de a desena căpătată în somn hipnotic nu se pierde în stare de veghe, cu condiţia ca somnul să fi fost profund. S-au făcut, de exemplu, experienţe de învăţare a desenului în somn

Înainte de a lua parte la experienţele doctorului Raikov, autoarea acestor portrete nu ştia să deseneze. După 15 şedinţe a executat, în stare de veghe, desenul de mai sus.

superficial, cînd sugestia „reîncarnării" („Eşti pictorul N !") a fost realizată parţial : subiectul ştia cine este, dar la întrebarea „Cum te cheamă ?" răspundea că ceva îl împiedică să-şi spună adevăratul nume. Un astfel de „N" obişnuieşte să spună după şedinţă :

— Ai observat doctore, cum zîmbeam în timp ce semnam N ? Nu ştiu, însă, de ce nu eram în stare să procedez altfel.

„Reîncarnarea" este, în schimb, deplină în timpul somnului hipnotic profund.

— Ţi-l prezint pe maestrul X, îi spune într-o zi dr. Raikov unui student pe care l-a sugestionat în prealabil că şi el e acelaşi maestru. Studentul aruncă tizului o privire glacială şi declară :

— Eu sînt X şi nimeni altul. Acest domn e un uzurpator.

Fenomenul „reîncarnării" e posibil şi în stare de veghe, dar numai la oameni deosebit de înzestraţi şi încă foarte rar. Astfel, după rolurile care îi plăceau în mod deosebit, actriţa Vera Komissarjevskaia nu reuşea un timp să se debaraseze de personaj şi se comporta, acasă sau printre prieteni, ca Margareta lui Goethe sau ca Nora lui Ibsen. Iar Flaubert, în timp ce descria scena otrăvirii doamnei de Bovary, a simţit în gură un puternic gust de arsenic care aproape l-a îmbolnăvit.

Doctorul Raikov socoate că superioritatea psihologică a stării hipnotice profunde constă în învăţarea şi stimularea deprinderilor fără piedici şi perturbări. După cîteva şedinţe, informaţia căpătată în stare inconştientă pătrunde în conştiinţă sub formă de idei proprii. Fără să-şi amintească de ceea ce spune sau face în stare de hipnoză, subiectul se pomeneşte, în stare de veghe, cu un bagaj de deprinderi care par să-i dezvăluie în el însuşi talente noi şi-i dau încrederea de care are nevoie pentru o activitate independentă, ceea ce din punct de vedere psihologic e foarte important.

Poșta medicului

RICA X Y — Timișoara : 1) Da, deși cauza poate fi și o gripă, o spondiloză lombară etc. 2) Da, cu toate că la mijloc nu e exclus să fie și o rectită, hemoroizi etc. 3) Da, dar această posibilitate este mai rară. 4) Da, firește, dacă posibilitatea nr. 3 devine fapt împlinit. 5) Fiind o chestiune de „detectivism", care ne depășește, nu vă putem sugera decît să vă adresați organelor miliției.

CIUCIURA M. — București : În **periartrită scapulo-humerală** se poate obține o recuperare totală, cu condiția unui tratament îndelungat și bine condus. Sindromul dureros de care suferiți se ameliorează simțitor prin contracturări galvanice, infiltrații periarticulare cu supercortizol, superprednol, fenilbutazonă. Un tratament recent, cu bune rezultate, constă în administrarea de griseofulvină în comprimate de 0,25 ctg., de 3 ori pe zi, cîte 2—4 comprimate de fiecare dată. Dacă durerile sînt mari și persistente, este necesară eventual și imobilizarea membrului superior în bandaj Desault

A. P. — Suceava : Deși excesiv de lungă, scrisoarea dv. ne-a impresionat prin sinceritatea aspirațiilor dv. către o existență într-adevăr umană. În această situație, medicamentele nu aduc aproape nici un folos. Eficace e doar dorința de a birui complexul de inferioritate, timiditatea și refugiul în singurătate.

CONSTANTIN PETRICĂ — București : Citiți răspunsul dat tov. A. P. — Suceava.

FRANCISC D. B. — Lipova : După simptomele descrise, credem că este vorba de o **prostatită acută**, pentru vindecarea căreia vă recomandăm un tratament cu tetraciclină, un comprimat la 4 ore, asociat cu cîte un drajeu de vitamina B complex și o linguriță de iaurt. Ca tratament local, băi de șezut calde de mușețel, masaje prostatice. Regim alimentar fără sare, condimente, alcool, acrituri, oțet, pînă la dispariția simptomelor

COTEC E. — București. Ne este greu să diagnosticăm cauza durerilor musculare ale fetiței dv fără un consult amănunțit. De aceea vă sfătuim să vă adresați unui pediatru și unui reumatolog la una dintre policlinicile speciale (cu plată).

IULIU HERDELEA — Vatra Dornei : Judecînd după vîrsta dv. și după rezultatele examenelor mai vechi de laborator, orice tratament ni se pare tardiv. Dacă țineți atît de mult să aveți un copil, de ce nu înfiați unul, adresîndu-vă în acest sens „Casei copilului" din București, B-dul Miciurin nr. 17, raion 30 Decembrie ?

T. AURELIA. — Deva : 1) Pentru înlăturarea mirosului urît din gură, trebuie depistată cauza care-l provoacă : carii dentare, pioree alveolară, depozite de tartru dentar, resturi radiculare, amigdalite cronice, vegetații adenoide sau rinite atrofice, boli ale aparatului respirator sau digestiv. Ca tratament simptomatic, vă recomandăm o apă de gură cu soluție alcoolică de vanilină 2%, 20 de picături la un pahar de apă sau cu clorofilă (apă de gură „Mărgăritar") 30 de picături la un pahar cu apă. 2) În acneea juvenilă pe fond seboreic, curățați epiderma cu un tampon de vată înmuiat în următoarea soluție : Rp. Acid salicilic, 1 g, rezorcină 1 g, camfor 0,75 g, mentol 0,50 g, glicerină 10 g, alcool 60 la sută 90 g. Se utilizează timp îndelungat.

IRINA — Calan, reg. Hunedoara : Pentru combaterea **alcoolismului** cronic a cărui victimă este soțul dv., în absența Antalcoolului, puteți utiliza emetină 0,04—0,06 g pe zi, în injecții intramusculare sau **cărbune animal** 3 g (adică 6 pastile **de carbo medicinalis** de doză) de cîte 3 ori pe zi, timp de cîteva zile. Tratamentul va fi precedat de psihoterapie prin sugestie hipnotică sau autosugestie și se va însoți de vitaminizare intensă cu vitamine din grupul B (B_1, B_6, B complex), vitamina PP, eventual hormoni corticotropi (ACTH). E nevoie de multă, foarte multă răbdare și de o continuă supraveghere medicală.

NICULESCU ILEANA — București : Pentru calmarea mîncărimilor din **lichenul plan** vă recomandăm sedative ca : bromoval, valeriană, luminal etc., iar în cazurile intense punctie lombară. Local, aplicați următoarea soluție : glicerolat de amidon 74 g, acid fenic 1 g, acid salicilic 2 g, acid tartric 3 g. Pe gură, licoare Fowler, 4 picături în prima zi, se crește doza cu 1 picătură pe zi pînă la 20 de picături, apoi se scade la fel ; pauză 3 săptămîni, după care se reia ; cacodilat de sodiu, cîte o fiolă pe zi hipodermic (timp de 10 zile, urmate de pauză idem) : balneoterapie cu băi sulfuroase. Un progres important în tratamentul lichenului plan a fost obținut prin röntgenterapie medulară, semipenetrantă (filtru de 5 mm) de la vertebra C_3 la vertebra L_2, în cîte 4 cîmpuri de fiecare parte a cîte 400 r sau prin raze ultraviolete în doze eritem (duble decît în mod normal)

TEODOR PĂCURARU — Arad : Tulburările soției dv. se datoresc unei **tetanii postoperatorii**, probabil prin lezarea paratiroidelor Dacă fenomenele tetanice n-au dispărut după AT. — 10, calciu și tiroidă, puteți încerca administrarea a 25—75 mg de cortizon, asociat cu 10 g de calciu gluconat și 200 de unități calciferol, sub strict control medical. În crizele acute se administrează imediat o injecție intravenoasă cu 5—10 ml de calciu clorat 10 la sută sau 10—30 ml gluconat de calciu, cu o viteză de 2—3 ml pe minut.

Viitorii medici ai Kîrghiziei

ENDOCRINOLOGIE

Tulburările de creștere

Cercetări antropometrice efectuate în ultimul deceniu în U.R.S.S. și în alte țări au scos la evidență faptul că tinerii din zilele noastre sînt cu aproape 15 cm mai înalți decît cei din anii premergători celui de-al doilea război mondial.

Eminentul pediatru sovietic, acad. prof. I. Tur, comparînd înălțimile medii ale adolescenților din Leningrad, măsurați la interval de două decenii, — 1939 și 1959 — arată că diferența între cele două generații de adolescenți se datorește alimentației mai bogate în proteine.

Una dintre glandele endocrine care îndeplinește un rol important în procesul de creștere a organismului este hipofiza. Așezată la baza craniului, într-o cavitate osoasă denumită **șaua turcească**, cu o formă ovoidă, hipofiza se compune din trei părți distincte : anterioară, posterioară și intermediară. Fiecare dintre ele secretă hormoni cu funcții fiziologice bine definite. Astfel, hipofiza intermediară produce **hormonul melanotrop** sau **intermedina** cu rol în coloratia tegumentelor : cea posterioară (retrohipofiza) secretă **vasopresina**, hormon care influențează creșterea tensiunii arteriale și reglarea diurezei (eliminarea urinei), precum și **ocitocina** cu acțiune asupra producerii contracțiilor uterine și intensificării excreției de lapte. În fine, hipofiza anterioară este sursa mai multor hormoni cu rol specific în stimularea altor glande endocrine — așa zișii **hormoni glandulotropi**, cum sînt **hormonul tireotrop** care stimulează activitatea tiroidei, **hormonul corticotrop** sau **ACHT** stimulator al corticosuprarenalei și **hormonii gonadotropi**, cu acțiune asupra glandelor sexuale. Tot hipofiza anterioară este și locul de origine a unui alt hormon esențial, **hormonul de creștre** sau **somatotrop**, ale cărui tulburări se răsfring asupra creșterii normale a organismelor.

Hormonul somatotrop acționează prin influențarea directă a metabolismului proteinelor. El favorizează sinteza acestor substanțe esențiale în procesele de creștere din organism. De fapt este vorba de o interacțiune reciprocă, proteinele alimentare stimulînd activitatea hormonului somatotrop, care la rîndul său influențează sinteza acestor substanțe în organism. Această acțiune se exercită deosebit de intens la nivelul cartilajelor de creștere ale oaselor lungi, fapt care explică de ce hormonul somatotrop este un factor esențial al creșterii în lungime.

Lipsa hormonului somatotrop se însoțește de o creștere insuficientă în lungime sau înălțime, fenomen cunoscut sub numele de **nanism** (**nanos** înseamnă, în limba greacă, **pitic**) ; înălțimea bolnavului nu depășește, în unele cazuri, un metru. Caracteristică piticilor hipofizari este însă păstrarea proporționalității corporale, corelațiile dintre diferitele segmente ale corpului fiind armonioase, însă la o scară redusă.

În schimb înmulțirea exagerată și hiperfuncțiunea celulelor din hipofiza anterioară, care secretă hormonul de creștere, stau la baza fenomenului patologic, cunoscut sub numele de **gigantism.** Cu toate că limita superioară a înălțimii normale nu este pe deplin precizată, se consideră ca fiind patologică orice înălțime care depășește 2 metri.

Rudă bună cu gigantismul, fiind provocată tot de un exces al hormonului de creștere, **acromegalia** (**acros** = extremitate ; **megalos** = mare) apare însă la vîrsta adultă. La baza acestei boli hipofizare stă o tumoare care se dezvoltă în interiorul țesutului antehipofizar. Primele semne ale acromegaliei sînt un proces anormal de dezvoltare a extremităților, bolnavul fiind nevoit să schimbe numărul pantofilor, mănușilor și pălăriei, datorită creșterii în volum și îngroșării scheletului extremităților. O dată cu acestea, fata acromegalicului se deformează, prin îngroșarea și proeminența pometilor și a părților moi, bombarea frunții, îngroșarea arcadelor sprîncenelor, creșterea exagerată a maxilarului inferior cu împingerea înainte a bărbiei (prognatismul mandibulei), îngroșarea urechilor, nasului și buzelor (care par umflate și răsfrînte), lăsînd să se vadă dinții mari lați și cu spații largi, limba îngroșată și lățită. Această creștere exagerată și inestetică face ca tumoarea — care e benignă, necanceroasă — să poată fi diagnosticată cu ușurință.

Tratate la timp, prin asocierea roentgenterapiei, hormonoterapiei și, în unele cazuri, a intervenției chirurgicale, tulburările de creștere provocate de insuficiența sau excesul de hormon somatotrop din hipofiza anterioară pot fi oprite și vindecate radical. Cum simptomele unora dintre aceste fenomene încep să se manifeste încă din copilărie, este o datorie a părinților să urmărească procesul dezvoltării fizice a vlăstarelor lor și să consulte medicul specialist ori de cîte ori observă apariția unor anomalii.

Dr. Z. A. Barski

DIETETICĂ

Regimul de crudități iarna

În colite acute sau cronice, constipațiile dureroase, în fermentații intestinale, boli infecțioase, stări febrile, în obezitate, diabet, boli de piele, ateroscleroză cu hipertensiune arterială, în boli hepatice și renale se recomandă o zi pe săptămînă un regim alimentar de crudități în cantitate de 600—1 000 g. Acest regim poate fi ținut și în timpul iernii, folosindu-se zarzavaturile și fructele ce se găsesc în acest sezon. Iată schema unui asemenea regim de iarnă, conținînd aproximativ 2 420 calorii :

Pîine fără sare 100 g.

ora 8 ½: **1. Ceai de măceș 200 ml cu 5 g zahăr.**

2. Salată de ridichi sau varză crudă 150 g, ceapă 30 g și ulei 5 g.

3. Compot de fructe uscate 20 g cu 5 g zahăr.

ora 11: **Zeamă de morcovi 100 ml.**

ora 12 : **Ridiche, morcov sau gulie rasă 150 g. Un pahar cu ceai.**

ora 14 : **1. Supă cu pesmeți 50 g.**

2. Salată de legume (varză 200 g, ridiche 80 g, ceapă 20 g, ulei 20 g).

3. Nuci 100 g

ora 17 : **Morcovi rași 100 g, ceai cu zahăr.**

ora 19 : **1. Salată (cartofi 100 g, sfeclă rasă 25 g, varză 100 g, morcovi 50 g, ceapă 10 g, ulei 20 g, oțet 20 g)**

2. Compot din 100 g. fructe, și 10 g. zahăr.

Înainte de culcare se va bea un ceai de mușețel.

Dr. V. Spolianski

PE SCURT

Cîteva sfaturi

Dopul de ceară din urechi (cerumen) se poate extrage, instilînd înainte cu 1—2 zile în conductul auditiv, de 3—4 ori pe zi, următorul amestec : Rp. Carbonat de sodiu 1 g, glicerină 10 g, apă 10 g. În lipsa acestei soluții se poate instila și untdelemn călduț. Se execută apoi extragerea dopului de ceară printr-o spălătură cu apă călduță, efectuată cu ajutorul unei pompe de cauciuc sau al unei seringi Guyon, îndreptînd curentul apei în partea de sus a conductului, cu o presiune moderată, ușor sacadată. După îndepărtarea dopului, se va usca conductul cu tampoane de vată.

Descuamația persistentă a buzelor se poate vindeca ungînd leziunea provocată de cojirea buzelor cu o cremă calmantă pe bază de unt de cacao sau ulei de migdale sau cu o pomadă cu hidrocortizon (1½—2½ la sută). Ca tratament general se vor administra vitamina B_2 și A.

Gingivită. Se recomandă detartraj, cauterizări cu clorură de zinc 10—20 la sută zilnic sau la două zile, badijonări cu : Rp. Sulfatiazol 4 g, glicerină neutră 20 g, bicarbonat de sodiu 2 g. Igienă bucală prin spălături cu soluții slabe antiseptice și alcaline (permanganat de potasiu 0,50 g/2000 g + bicarbonat de sodiu 2 linguri) ; regim alimentar neiritant ; vitamina C_{200} 3—4 tablete zilnic.

Medicus

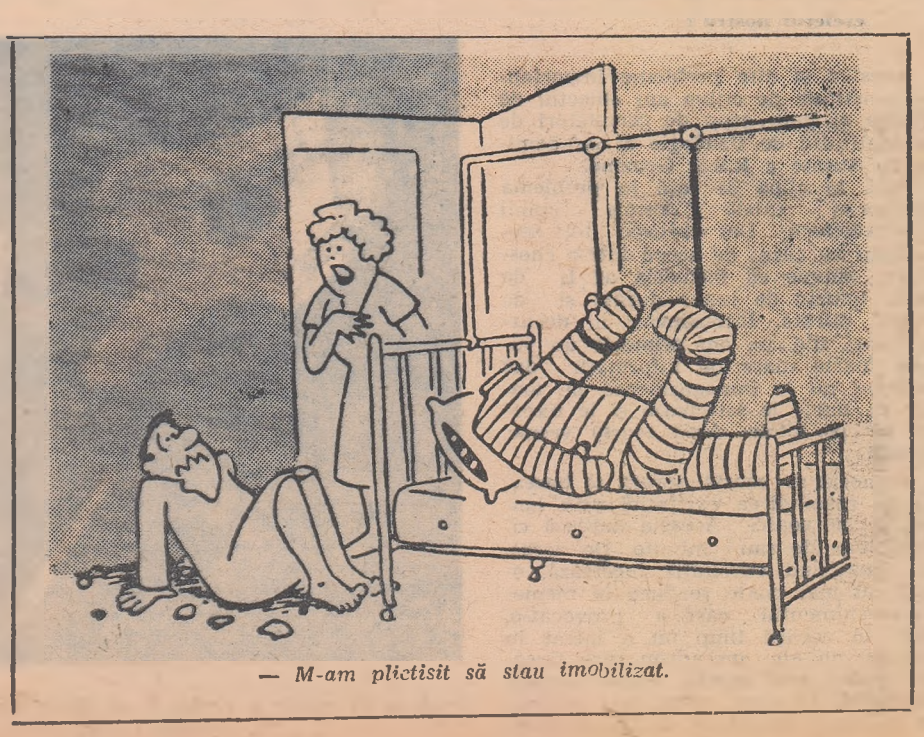

— M-am plictisit să stau imobilizat.

SAMOA DE VEST

Urmașii vikingilor din mările sudului

Recent, s-au împlinit cinci ani de cînd, în fața parlamentului din Apia — capitala grupului de insule Samoa de vest — a fost arborat, ca simbol al eliberării, drapelul cu constelația Crucea Sudului al primului stat independent din Polinezia.

Cine n-a visat în copilărie sau adolescență să viziteze Polinezia, misteriosul arhipelag, pe ale cărui meleaguri și-a petrecut ultimii ani din viață și a murit Robert Louis Stevenson, autorul captivantului roman „Comoara din insulă", pe unde a călătorit marele Jack London, unde a trăit și a creat nemuritoare capodopere Paul Gauguin și unde locuiesc acum temerari urmași ai vikingilor din mările sudului! Puțini însă și-au putut realiza visul.

După patruzeci de ore de zbor deasupra a nesfîrșite cîmpii înverzite și deșerturi dezolante, lanțuri muntoase cu crestele împodobite cu diademe de zăpadă orbitor de albă și întinderi nețărmurite de mări și oceane, călătorul, pornit din Europa răsăriteană, aterizează pe aeroportul Faleolo din capitală. Insulele de origine vulcanică Samoa de vest sînt însemnate pe harta lumii doar prin cîteva punctulețe. Din cele nouă care alcătuiesc arhipelagul așezat în drumul navelor ce străbat căile maritime din America spre Noua Zeelandă și Australia, numai patru — în speță Savaii, Upolu, Manono și Apolima — sînt locuite.

Populat în primele veacuri ale erei noastre de către polinezieni și vizitat abia în 1722 de primul european ajuns pe acele meleaguri — navigatorul olandez Roggeveen — arhipelagul Samoa a devenit încă la mijlocul secolului al XIX-lea un măr al discordiei între trei puteri coloniale — Germania, S. U. A. și Anglia. În cele din urmă, la 14 noiembrie 1899, Samoa a fost împărțită între Germania și S. U. A., iar în 1918 colonia germană — respectiv Samoa de vest — a devenit teritoriu sub mandat al Noii Zeelande și, ulterior, între 1947—1961, teritoriu sub tutela aceluiași stat.

Lipsite de bogății minerale, insulele au o economie exclusiv agrară, bazată pe trei culturi principale: cocotieri, arbori de cacao și bananieri. Cocotierii furnizează prețioasa copra (important produs de export al insulelor), care nu este altceva decît miezul uscat al nucii de cocos, cu o largă întrebuințare în industria alimentară, chimică, a parfumurilor etc. Din vremi străvechi, la țărmul insulelor din Pacific au aruncat ancora sumedenie de corăbii, care achiziționau de la localnici, la prețuri derizorii, acest produs spre a-l vinde apoi de cîteva ori mai scump în Europa și America.

În legătură cu apariția în Samoa a cocotierilor, al căror fruct băștinașii îl socotesc rodul vieții, există chiar și o legendă. Se spune că în vremuri de demult, în insula Savaii locuia o fată de o rară frumusețe, pe nume Sina.

Locuitor din Samoa într-o costumație tradițională.

Auzind de ea, regele insulelor Fiji se transformă în pasăre, zbură peste valurile zbuciumate ale oceanului și poposi lîngă coliba fetei. Aceasta se bucură cînd văzu blînda pasăre și începu să se joace cu ea. Se scurseră mulți ani, dar regele nu-și mai putu recăpăta înfățișarea de om. Înainte de moarte, el o rugă pe fată să-l îngroape lîngă colibă, unde avea să răsară curînd un copac înalt; din frunzele lui ea își va putea face evantai, iar fructele îi vor oferi o băutură răcoritoare și aromată. Sina îi îndeplini dorința și peste un an, pe locul unde fusese îngropată pasărea, se înălță un zvelt cocotier.

Pe zeci de kilometri se întind apoi plantații de arbori de cacao, o altă cultură vitală pentru insulari. Plantațiile încep chiar din preajma ultimelor căsuțe din capitala țării și înaintează, în șiruri compacte, pînă în regiunile muntoase ale insulei Upolu. În Samoa, primii butași de arbori de cacao au fost aduși, la sfîrșitul secolului trecut, din Venezuela. Plantațiile s-au dezvoltat rapid și, în 1900, pe piața mondială a fost oferit primul export de cacao din Samoa. Deși Samoa de vest comercializează o cantitate relativ mică de cacao, calitatea boabelor este foarte apreciată de specialiști.

Un uragan puternic, care s-a abătut asupra insulelor anul trecut a distrus, într-un interval de 12 ore, toate plantațiile de bananieri ce se întind pe mari suprafețe de-a lungul coastei, pricinuind pagube uriașe bugetului țării. Căci Samoa de vest exportă și importante cantități de banane, mai ales în Noua Zeelandă. Se apreciază că abia în 1968 va putea fi atins vechiul plafon al exportului de banane. Dar în afară de prejudiciile materiale, cumplita calamitate naturală a adus locuitorilor și neplăceri de alt ordin: de atunci ei nu mai pot respecta o veche tradiție păstrată cu sfințenie din moși-strămoși și anume aceea de a oferi banane oaspeților, în semn de deosebit respect. Nici în fața caselor, așa cum este obiceiul, nu se mai văd acum atîrnați ciorchini de banane coapte.

În Samoa de vest este interzisă vînzarea de băuturi alcoolice. În schimb se consumă foarte mult o băutură numită în polineziană **kava** — un suc slab fermentat și amărui, preparat cu puțin timp înainte de a fi băut din rădăcina unei plante piperacee. Kava, care conține alcaloizi, se consumă la toate festivitățile importante și solemne, după un anumit ritual. De pildă, **mataii** — capii de familie — sînt serviți cu această băutură în vase din nucă de cocos și, așa cum e obligatoriu, o dau pe gît, dintr-o singură sorbitură (pentru asta se cere antrenament, nu glumă). Dar în prealabil ei varsă cîteva picături din lichidul cenușiu în cinstea zeului Pagan și rostesc **manuia**! — noroc!

Capul celei mai numeroase familii — **aiga**, în polineziană — alcătuită uneori din cîte 50—60 de persoane — devine de obicei și conducătorul satului, compus în genere din 5—10 aiga. Funcția de matai este eligibilă, nu se moștenește. Cel care se face vinovat de o faptă reprobabilă sau nu justifică așteptările este înlocuit. După ce criteriu sînt aleși mataii? Ei trebuie să se deosebească de semenii lor printr-o mare experiență de viață și printr-o neobișnuită forță fizică.

Altminteri, sînt oameni obișnuiți, orășeni sau țărani investiți cu încrederea familiei, care se îmbracă (cu rare excepții) la fel cu ceilalți locuitori, fără să se împodobească cu pene de păun, să-și vopsească pielea în culori stridente sau să se tatueze din cap pînă în picioare. Mataii nu muncesc. Ei nu fac decît să conducă și să poruncească și tot ei stăpînesc toate bunurile familiei sau satului. După ce membrii acestora le aduc roadele muncii lor, mataii distribuie fiecăruia atît cît cred de cuviință. Pe scurt, au puteri nelimitate. Un singur lucru n-au dreptul să facă și anume să vîndă din pămîntul familiei. La ora actuală, mataii dețin 83 la sută din pămîntul țării și, prin urmare, toată puterea în stat.

La Apia, capitala țării și dealtfel singurul ei oraș, trăiesc 25 000 din cei 130 000 de locuitori ai insulelor. Localitatea, curată și plăcută la înfățișare, se întinde ca o potcoavă puțin curbată de-a lungul unui golf natural. La fiecare două-trei case, răsare cîte o biserică; deși deosebite ca stiluri, lăcașurile de rugăciune sînt solid construite. O fabrică de săpun, cîteva ateliere de mobilă, un laborator de cofetărie, o fabrică de Coca-cola (recent intrată în funcțiune) și încă vreo cîteva mici ateliere alcătuiesc industria orașului.

Din pricina distanțelor mari Samoa de vest nu este vizitată de turiști; pe teritoriul ei nu se află ambasade străine (există doar o reprezentanță a Noii Zeelande), iar vapoarele aruncă rar ancora la țărmul său.

K. Morozov

NAUFRAGIAȚII

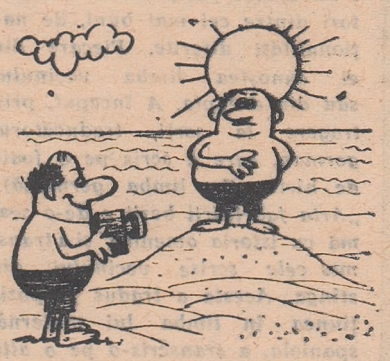

— Să vă fac o poză, tovarășe director.

BRAZILIA

De ziua sambei

Cu un teritoriu de 8 513 844 kilometri pătrați, Brazilia, a cincea țară ca suprafață din lume — după U.R.S.S., Canada, China și S.U.A. — constituie un continent în continent, ocupînd aproape jumătate din pămîntul Americii de Sud.

La rîndul ei, însă, Brazilia include pe imensu-i teritoriu un continent aproape egal cu Australia. Este vorba de Amazonia cu o suprafață de circa 7 000 000 kilometri pătrați și udată de apele Amazonului, cel mai mare fluviu din America de Sud.

După ce străbate mii de kilometri, adunînd în drum sute de afluenți, Amazonul, apa curgătoare cu cel mai bogat debit din lume, se varsă în Atlantic, formînd un estuar lat de peste două sute de kilometri și ocolind vreo nouă sute de insule de aluviune. Cifra este aproximativă, căci nimeni nu poate să numere sumedenia de fîșii de pămînt care apar și dispar mereu (cea mai mare insulă permanentă, numită Marajo, are o suprafață aproape egală cu cea a Elveției). Amazonul formează în ocean un curent propriu. De reținut că fiecare al cincilea litru de apă dulce de pe glob aparține acestui imens fluviu.

Brazilia este, într-adevăr, o țară a contrastelor. Pe țărmul Atlanticului se află orașe cu milioane de locuitori ca, Rio de Janeiro — „perla Americii Latine" — și Sao Paulo — centru industrial și comercial al țării. La o distanță de numai o sută de kilometri, înspre centrul continentului, începe așa-numita zonă rurală, slab populată — un ținut agricol cu plantații de cafea și nesfîrșite pampasuri. În regiunea nord-estică, amenințată permanent de secetă, se află certao, un fel de stepă. Dincolo de ea sînt statele Goias, Minas-Gerais și Mato Grosso, de la hotarul cărora pornesc pădurile ecuatoriale umede, care acoperă, aproape în întregime teritoriul statului Amazonas și unde se exploatează extensiv cauciucul natural și lemnul prețios.

Pe țărmul Atlanticului, în statul Bahia, care deține și el cîteva recorduri economice (furnizează 90 la sută din producția de petrol, 1/4 din producția de diamante și 95 la sută din producția de cacao a țării), se află splendidul oraș Salvador, de care sînt strîns legate istoria și cultura națională a Braziliei. Pînă în 1763, cînd a cedat locul orașului Rio de Janeiro, Salvador a fost timp de două secole capitala țării. De atunci încoace este centrul administrativ al statului Bahia.

În acest oraș, așezat la 1500 de kilometri de Rio de Janeiro, s-au contopit, într-o perioadă de grele încercări, două culturi — latină și africană. Astfel au luat naștere dansurile focoase, cîntecele nostalgice și originala pictură multicoloră a poporului brazilian. Salvadorul reflectă toată istoria țării, sedimentată în cele patru secole care s-au scurs după cucerirea portugheză.

Orașul și-a căpătat în linii mari actuala înfățișare încă în perioada cînd, ca urmare a descoperirii aurului în Minas-Gerais, el a devenit un important centru administrativ și comercial, principalul port prin care prețiosul minereu era expediat în Europa. Salvador este alcătuit din două părți: „orașul de jos", care cuprinde portul și centrul comercial și „orașul de sus", care include centrul administrativ și numeroase biserici și palate construite în stil rococo și baroc.

Salvadorul este de asemenea celebru prin splendide monumente de artă, între care și unul străvechi, așezat chiar în centrul orașului și ridicat în memoria eroilor căzuți în lupta pentru independența țării; printre ei se numără în primul rînd eroul național Tiradentis, spînzurat și crucificat, la 21 aprilie 1792, de către ocupanții portughezi. Dacă ai prilejul să asiști la o serbare religioasă, numită kandomble, la baza căreia stă un cult african adus în Brazilia de sclavii negrii, îți poți forma o imagine despre unele izvoare ale artei populare din Bahia. Seara tîrziu, în temple de lemn, legănîndu-se ritmic în acompaniament de tam-tamuri și de clopoței, femei și bărbați de culoare cîntă în cor melodii nostalgice de pe continentul african. Interesant este din acest punct de vedere și uimitorul dans kapoeira, executat de tineri cu siluetă atletică, care imită cu măiestrie acrobatică mișcările unei lupte în care, ca și la fotbal, nu se acționează decît cu picioarele. La Salvador există chiar cîteva academii de kapoeira și mai multe școli de samba. În fiecare an, la 2 decembrie — ziua sambei — dansează toți locuitorii orașului....

Dar la o privire mai atentă, Salvador, orașul lui Jorge Amado, scriitorul revoluționar care a dat lumii valoroase lucrări cu pronunțat caracter progresist și care a terminat recent o nuvelă închinată ținutului natal, nu seamănă de fel cu un muzeu, așa cum îl prezintă pliantele turistice. Exploatarea în statul Bahia a zăcămintelor de petrol, cupru, fier, mangan, mercur, construcția de rafinării și combinate metalurgice au imprimat un nou ritm de viață străvechiului oraș. Clădiri din beton armat iau locul vechii arhitecturi iar portul, care ocupă al treilea loc în țară în ce privește traficul, cunoaște acum o activitate din ce în ce mai intensă.

I. Dorofeev

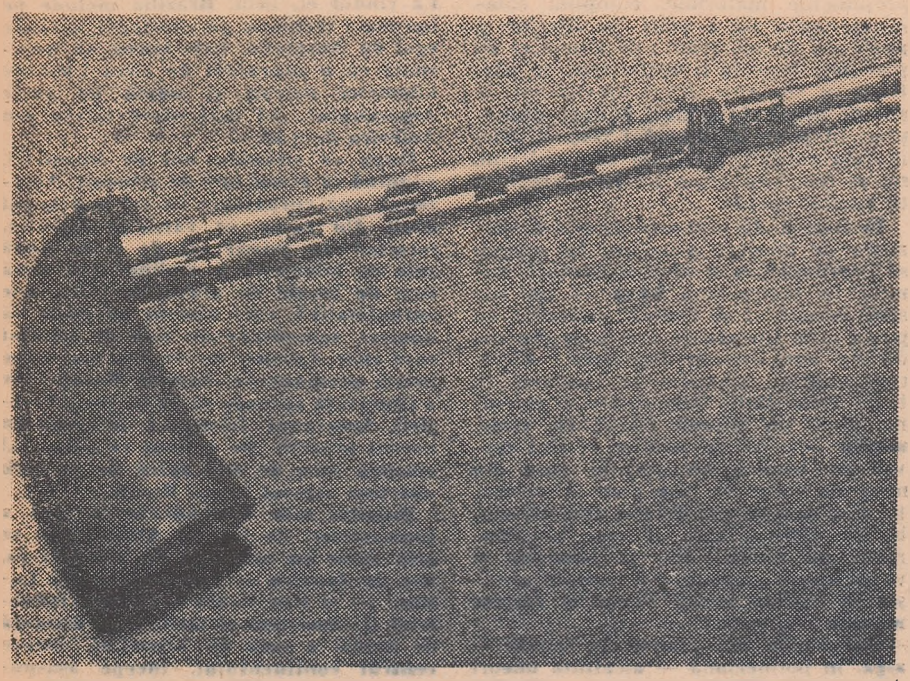

Vechi instrument popular rus, una din piesele expoziției permanente de instrumente muzicale din Leningrad.

DE TOATE CÎTE PUȚIN

Casanova a fost nedreptățit

Nu cumva posteritatea l-a nedreptățit pe Giacomo Casanova cultivîndu-i mai ales faima de celebru cuceritor de inimi? Căci el s-a învrednicit să fie în același timp ofițer, muzician, diplomat, abate, doctor în drept, inginer, literat, istoric, critic de artă, astronom, bibliotecar, spion, alchimist și... profet. Într-una din lucrările sale a tratat probleme de chimie și mecanică, logică și morală, teologie și politică. Dar l-au interesat deopotrivă medicina și lingvistica, iar din științele oculte și-a făcut o sursă de venit demnă de invidiat. Istoria hărților l-a atras de asemenea...

E poate prea mult pentru un singur om? Se pare că nu, căci Casanova mai este autorul unui „Dicționar al brînzeturilor" și al „Proiectului fabricii de săpun din Varșovia" (rod al unei călătorii în Polonia, de pe urma căreia a scris și „Istoria răscoalelor din Polonia"). Cu hainele acoperite de praful tuturor drumurilor Europei, Casanova a organizat la Paris loteria regală și un atelier de mătăsuri imprimate, pentru care el însuși a elaborat o nouă tehnologie; în Spania a inițiat reforme agrare, la Valencia a scris un libret de operă, în Lituania a făcut pe specialistul în mine, iar la Veneția a propus un nou procedeu de vopsire a țesăturilor.

În toate acestea l-au ajutat, fără îndoială, vasta lui erudiție, dar și o serioasă doză de impertinență. În capul lui cloceau mii de planuri și proiecte. A compus un dialog politic cu Robespierre, a publicat un pamflet împotriva lui Cagliostro, a tradus „Iliada", a scris versuri (i s-a întîmplat, ce-i drept, să dedice aceeași poezie mai multor femei) și romane. Tocmai din pricina unei producții literare care a stîrnit mînia patricienilor, a fost nevoit să părăsească orașul lui natal, Veneția. Într-o altă lucrare l-a anticipat pe Jules Verne, descriind călătoria a doi englezi într-o țară utopică subpămînteană. De altminteri, măiestria scriitoricească a lui Casanova o confirmă și împrejurarea că vestitele lui „Memorii" au fost atribuite, o vreme, lui Stendhal.

În nesfîrșitele lui peregrinări, Casanova a poposit și în Rusia, la curtea Ekaterinei a II-a, căreia i-a propus să reformeze calendarul. Printre numeroasele hîrtii găsite după moartea lui, s-a păstrat și un studiu scris, probabil, la Petersburg, despre posibilitățile de dezvoltare a agriculturii și creșterii viermilor de mătase. Tot la Petersburg Casanova a petrecut o zi pe care a socotit-o singura pierdută din viață: a dormit din zori și pînă seara.

Și totuși, acest om, care n-a fost nimic din ce a vrut să pară, a avut un anume farmec folosit, după cît se știe, cu mult succes nu numai pe lîngă sexul frumos. Așa se face că s-a aflat adesea printre oaspeții unor oameni de seamă ai luminatului secol al XVIII-lea: Rousseau, Voltaire, d'Alembert, Voisin.

În nord-vestul Cehiei, în incinta castelului Waldstein se află un mormînt despre care circulă o legendă: cînd în dreptul lui trece o femeie tînără, nuielele îngrăditurii se întind spre ea, i se agață de rochie de parcă i-ar cere să zăbovească. Mormîntul e al lui Casanova, care și-a petrecut la castel ultimii treisprezece ani din viață în calitate de bibliotecar. Tot acolo și-a scris celebrele „Memorii", într-o dureroasă singurătate.

(După „Nedelea")

EXPERIENȚE LINGVISTICE

Cît de exactă poate fi o traducere?

Cît de exacte sînt traducerile dintr-o limbă în alta? Pentru a răspunde la această întrebare un grup de lingviști din Franța au făcut o experiență concludentă.

În jurul unei mese rotunde s-au așezat paisprezece traducători dintre cei mai buni, de naționalități diferite. Fiecare din ei cunoștea limba vecinului său din dreapta. A început, prin tragere la sorți, traducătorul german, care a scris pe o foaie de hîrtie (în limba germană): „Arta fabricării berii e de-o seamă cu istoria omenirii" și a transmis cele scrise vecinului din stînga. Acesta a tradus propozițiunea în limba lui maternă, spaniola, a transcris-o pe o altă foaie și a înmînat-o de asemenea vecinului din stînga. În felul acesta propozițiunea a fost tradusă în cele paisprezece limbi materne ale traducătorilor, apoi s-a întors la autorul ei. Acesta a primit-o în limba maghiară, a tradus-o în germană și a obținut următoarea formulare: „Din cele mai vechi timpuri berea e una din băuturile preferate ale omenirii". După care lingviștii au ajuns la concluzia că cele petrecute seamănă foarte bine cu binecunoscutul joc de societate „telefonul fără fir".

(Din „Znanie-Sila")

ERORI JUDICIARE

Șase vinovați, șapte ghilotinați

La 170 de ani după execuția lui Joseph Lesurques, principalul acuzat în „afacerea curierului din Lyon", zilele trecute s-a constituit la Paris, sub președinția cunoscutului avocat Maurice Garçon, un comitet care și-a asumat misiunea de a obține... revizuirea procesului. Secretarul general al Comitetului, maestrul Gabriel Olivier, avocat la Curtea de apel din Paris, a publicat de altfel anul trecut, sub titlul, „Afacerea curierului din Lyon" un examen minuțios al arhivelor, pînă acum neexplorate.

În sprijinul cererii de revizuire, Comitetul a înmînat ministrului de justiție din Franța un memoriu care consemnează „noile fapte", devenite cunoscute după execuția lui Joseph Lesurques.

Dar despre ce este vorba la urmaurmei?

La 27 aprilie 1796, o trăsură de poștă din Lyon plecată spre Italia, spre a aduce armatei franceze aflate acolo suma de șase milioane de franci în asignate, a fost atacată aproape de Melun. Vizitiul a fost ucis. Bandiții au fugit, dar la puțină vreme după aceea autoritățile au arestat pe un anume Joseph Lesurques, care a negat însă orice amestec în atacul săvîrșit. Cu toate acestea, el a fost condamnat și executat împreună cu presupușii lui complici.

Unul din aceștia, autorul denunțului care a adus la arestarea lui Lesurques, a mărturisit judecătorului, înainte de a muri, că mințise. Judecătorul și-a făcut atunci un punct de onoare din a-l găsi pe adevăratul vinovat și, după trei ani, un anume Dubosc, care semăna leit cu Lesurques, a fost la rîndul lui condamnat și executat.

Lesurques n-a fost totuși reabilitat...

Așa încît, afacerea curierului din Lyon nu s-a terminat, ci abia a început, o dată cu execuția lui Lesurques. Cu atît mai mult, cu cît între 1796 și 1804 alți trei acuzați în aceeași cauză au fost arestați și, la rîndul lor, executați.

Timp de 64 de ani, între 1804 și 1868, familia Lesurques n-a încetat să se adreseze suveranilor care s-au succedat pe tronul Franței, parlamentului și celor mai înalte foruri ale justiției cerînd să se facă lumină deplină. Fără succes însă, cu atît mai mult cu cît Dubosc murise fără a mărturisi, dar și fără a nega nimic.

În felul acesta, pentru șase criminali au căzut sub cuțitul ghilotinei șapte capete. Cine a fost dar nevinovatul: Dubosc sau Lesurques?

În cartea de care am amintit, avocatul Gabriel Olivier a revelat o împrejurare care ar putea da o nouă întorsătură întregii afaceri. El a arătat anume că unul din cei patru agresori direcți a fost cumnat cu ambasadorul Piemontului la Genova. Or, trăsura de poștă din Lyon ducea tocmai subsidii armatei franceze din Italia care urma să atace Genova și Piemontul.

Aceasta să fie cheia enigmei?

Gr. Briusov

LEGENDE

Doamna albă din castel

Printre străvechile clădiri și monumente ale încîntătorului orășel Haapsalu din R. S. S. Estonă, se află și un castel din secolul XIII. Mai exact, ruinele castelului, din care au supraviețuit ca prin minune un turn, oferind o neuitată priveliște asupra orașului și mării, și o capelă, de care e legată legenda „Doamnei albe".

De altminteri, legenda are un dram de adevăr. În anumite nopți de seară cu lună plină, într-una din ferestrele capelei apare o formă albă ireală, amintind de siluieta unei femei. Nu e nici măcar iluzie optică, ci un joc al razelor de lună. Capela are trei ferestre a căror formă rotunjită sugerează partea superioară a unui corp, capul și umerii. Lumina lunii, refractată de cele două geamuri laterale și apoi reflectată de perete, creează în fereastra de mijloc, din pete luminoase și țesături de raze, silueta unei femei înveșmîntate în alb.

Fenomenul poate fi observat numai în decursul a trei nopți senine de august, cînd luna plină se află într-un anumit unghi față de capelă. În trecut, neputînd fi explicată, apariția „Doamnei albe" era socotită un miracol, iar imaginația localnicilor a țesut despre ea următoarea legendă. În vremurile de demult, cînd prin partea locului stăpînea Leene-Saardi, în castel trăiau doisprezece canonici care, așa cum cere religia catolică, juraseră să nu se căsătorească. Dar unul dintre ei iubea o fată dintr-un sat vecin. El a deghizat-o în băiat și a adus-o la castel să cînte în corul bisericesc. Taina

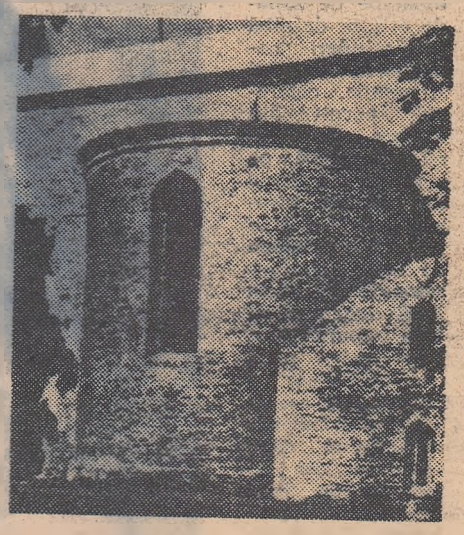

Fereastra „Doamnei albe"

lor a fost însă descoperită și fata a fost zidită de vie în zidul capelei. Dragostea ei, spune legenda, nu s-a stins și o face să apară din cînd în cînd la fereastră în căutarea iubitului.

Chiar și în zilele noastre, cînd se cunoaște adevărul despre „Doamna albă", în nopțile de august spre castel se îndreaptă grupuri de oameni. Nu sînt pelerinii de altădată, ci pur și simplu turiști veniți să vadă un spectacol unic și impresionant: forma albă se mișcă abia vizibil îndărătul sticlei (pe măsură ce se deplasează și luna) iar după aproximativ o oră se topește în întuneric.

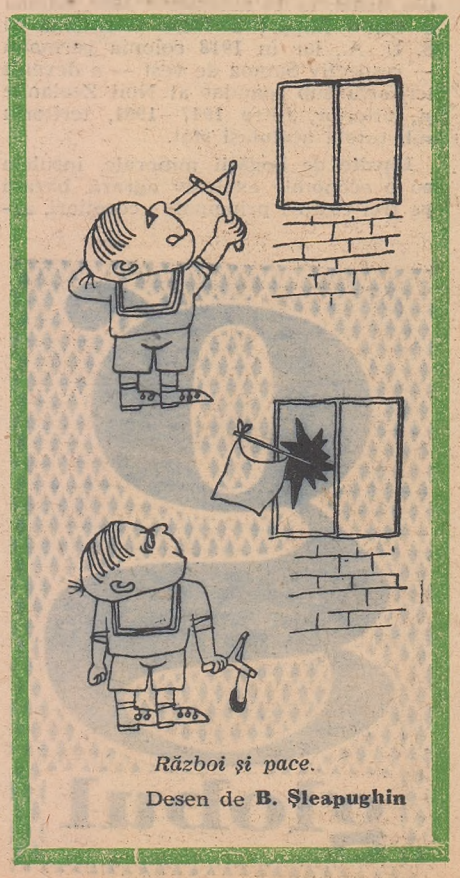

Război și pace.

Desen de **B. Șleapughin**

Permis de circulație pentru... pietoni

Șoferii au trecut la contraofensivă. „Pietonii împart cu noi răspunderea pentru mare parte din accidente ! afirmă numeroși conducători de vehicule din diferite țări ale lumii. Ar trebui să li se elibereze și lor permise de circulație... pe jos. Iar celor incapabili să respecte regulile elementare să li se retragă permisul și să fie obligați să rămînă acasă fie să umble exclusiv pe trotuar".

Fără îndoială că această din urmă recomandare este o simplă glumă. În ea se poate remarca, însă, un grăunte din resentimentul omului de la volan față de omul ce folosește pentru deplasările sale numai cele două membre inferioare cu care l-a înzestrat natura. Încă de la Ilf și Petrov citire știm că

Pentru a-i intimida nu pe pietoni, ci pe conducătorii mașinilor din urma lui, un șofer a plasat acest avertisment la geamul din spate.

între pietoni și șoferi se duce un lung și înverșunat război, care se soldează cu pierderi de ambele părți.

Așa cum au demonstrat-o o serie de studii recente în probleme de circulație, devine totuși din ce în ce mai evident că nu numai conducătorii auto sînt de vină în accidentele care se produc. După unii din apărătorii cauzei șoferilor, „pietonii dovedesc o incapacitate de adaptare la lumea vitezei de astăzi, continuînd să considere partea carosabilă a străzilor și șoselelor ca un domeniu care le aparține. Ei refuză să-și educe atenția și posibilitățile de percepție vizuală și auditivă, pornind de la principiul extrem de primejdios că rolul de a-i evita revine în exclusivitate șoferilor".

Aceste considerații savante sînt cel puțin parțial confirmate de cîteva experiențe. Iată una din ele : pe o pistă pe care circulau vehicule cu viteze diferite, dar precis calculate, au fost invitați pietoni de ambele sexe și de vîrste începînd cu adolescența și sfîrșind cu bătrînețea. Li s-a cerut să indice, apăsînd pe un buton, ultimul moment în care ar fi traversat pista prin fața fiecărui automobil care trecea pe acolo. Pentru a elimina eventualele încercări de înșelătorie, „cobaii" au fost obligați uneori să efectueze realmente traversarea.

Rezultatele obținute au fost destul de surprinzătoare. Bineînțeles, la vitezele mai mari riscurile de accident au fost mai numeroase. S-a constatat, de exemplu, că dacă ar fi trecut pista în momentul indicat, 9 pietoni ar fi fost călcați de automobilele circulînd cu 64 km pe oră, 11 de cele cu 80 km/h și 22 de cele cu 96 km/h. Ceea ce a uimit, însă, a fost faptul că tot 11 s-ar fi lăsat călcați de vehiculele care mergeau cu 40 km/h, față de numai 7 la 48 km/h și de 9 la 56 km/h. Tot astfel, mai mulți „pedeștri" ar fi căzut victimă mașinilor cu o viteză de 24 km/h, decît celor care înaintau cu 32 km/h : cinci în primul caz și abia doi în al doilea.

O primă concluzie care s-a impus a fost deci că frecvența accidentelor nu crește în raport direct proporțional cu viteza vehiculelor. Se pare că unii pietoni sînt mai expuși să fie loviți de automobile care merg relativ încet, tocmai pentru că au impresia că se vor putea feri de ele la timp. Desigur, asta nu înseamnă o invitație pentru șoferi de a apăsa pe accelerator, căci tot atît de limpede reiese din experiența menționată că, de la o anumită viteză în sus, pericolul crește în strînsă legătură cu rapiditatea de deplasare a vehiculului.

O altă concluzie a fost și aceea că, în absența agenților de circulație, pietonii au fost mai „îndrăzneți", deoarece nu erau amenințați cu plata unei amenzi. Lucrul e de altfel valabil și pentru cei de la volan, numai că, în cazul citat, ei ascultau de niște indicații foarte exacte și nu-și puteau „da drumul". Cu alte cuvinte, și cei care merg pe jos, și cei care conduc mașina se tem mai mult de o penalizare bănească, decît de un accident capabil unora să le provoace mutilări sau să le ia viața, celorlalți să le încarce conștiința cu un omor prin imprudență.

În sfîrșit, o altă concluzie a pistei experimentale se referă la tendința unor pietoni de a practica un sport bizar, care s-ar putea intitula „se oprește sau nu ?" Chiar și printre oamenii în vîrstă, dar mai ales printre cei tineri domnește un fel de ambiție de a-l sili pe șofer să stopeze la cîțiva centimetri distanță. După cum subliniază I. Dvoreakin, specialist în problemele circulației din Moscova, aceasta înseamnă că pietonul comite cel puțin trei greșeli :

1) contează pe niște reflexe perfecte ale șoferului, lucru care din păcate nu se întîmplă întotdeauna ;

2) își imaginează că cel de la volan e mai puțin ambițios decît el, ceea ce de asemenea e departe de a fi o regulă absolută ;

3) nu ține seama că în vreme ce el nu are de acționat decît asupra propriilor săi mușchi, șoferul e nevoit să lucreze cu un mecanism complicat, care nu este oricînd dispus să-i dea ascultare.

Studiind comportamentul pietonilor și al șoferilor, cercetătorii au mai constatat că un mijloc eficient pentru înlăturarea accidentelor ar fi înlocuirea semafoarelor actualmente utilizate cu niște proiectoare speciale. Acestea aruncă asupra străzii benzi de lumină de culoare roșie, galbenă sau verde, de dimensiunea unor poteci largi, astfel că atît cel care merge pe jos, cît și conducătorul auto sînt scutiți de obligația de a mai fixa stîlpul cu becurile lui semnalizatoare. Încercările s-au dovedit fructuoase, deoarece nici celor mai distrați pietoni nu le poate scăpa faptul că, sub picioarele lor, culoarea se schimbă, atrăgîndu-le atenția asupra permisiunii sau interdicției de a traversa strada.

Prin soluțiile recomandate pentru scăderea numărului de pietoni călcați sau loviți de mașini se mai recomandă cu căldură două : pasarelele aeriene și pasajele subterane. Prin intermediul lor se realizează o izolare ideală a „fiarei cu motor" de victima ei cetățeană.

Alex. Mironov

Intreprinderea F. A. T. CODLEA

Str. Armata Roșie nr. 147, regiunea Brașov

VINDE DIN STOC SUPRANORMATIV

următoarele :

1. Bandă lam. la rece 95 × 1,5.
2. Bandă lam. la rece 70 × 1,5.
3. Oțel CEZM 200 × 25 mm.
4. Oțel K. i. 200 × 30 mm.
5. Sîrmă BB 1,7 mm.
6. Bile rulmenți 3/8.
7. Bile rulmenți 3/16.
8. Arcuri Ø 0,7—06.102.01—14.
9. Arcuri Ø 0,6—06.102.01—14.
10. Arcuri Ø 0,2—102.01—22.
11. Nit cap bombat 2 × 10.
12. Relon fire deșeuri.

ÎNTREPRINDEREA
7 NOIEMBRIE
GHIMBAV – REG. BRAȘOV

Livrează întreprinderilor de stat și organizațiilor economice socialiste, pe bază de repartiții, următoarele produse :

Hîrtie cretată	Diferite formate și culori
Carton ondulat	Cu 1,2 și 3 straturi netede
Mucava gri	Diferite grosimi
Confecții	Diverse cutii din carton ondulat și mucava

EXECUȚIA ȘI CALITATEA EXCEPȚIONALĂ SÎNT CARACTERISTICILE PRODUSELOR NOASTRE

... să cumpărați produse de FRANZELĂRIE de la magazinul din sat decît să le faceți singură acasă. Cîștigați TIMP, le aveți oricînd PROASPETE și — dece să nu recunoaștem — AVEȚI DE UNDE ALEGE !

Gimnastica de seară

Într-o seară, cam pe la zece și jumătate, o văd pe nevastă-mea că se lasă în genunchi și începe să bată mătănii. Speriat și îndurerat, mă reped la telefon să chem un medic psihiatru, dar nevastă-mea mă apucă de mînă și-mi spune, arătînd spre televizor :

— Privește, memorează și execută.

Mă uit la televizor și văd un individ tînăr, în pantaloni înguști, stînd în genunchi în fața unei brunete în pantalonași deficitari. Amîndoi bat de zor mătănii, întocmai ca Ghenea, nevastă-mea. Apoi își freacă nasurile, joacă leapșa, se răsucesc pe covor,fac tumbe și tot felul de giumbușlucuri.

— Spune-mi, draga mea, ce înseamnă toate astea ?

— Taci din gură ! Fii atent la ce fac ei și încearcă să-i imiți.

Pe urmă mă așează cu forța pe podea și începe să mă sucească și să mă învîrtească.

— Ghenea, încerc să protestez, acolo, pe ecran, e vorba de tineri căsătoriți. Exercițiile astea nu-s pentru noi.

Dar Ghenea nu vrea să știe de nimic și-mi declară că gimnastica de seară e o inovație foarte prețioasă.

— Îți repet că nu mai sînt bun pentru acrobații de genul ăsta. Și de altfel, vreau să dorm

Nu reușesc, însă, s-o conving. Sînt nevoit să execut cîteva contorsiuni împreună cu tinerii de pe ecran. Și toate astea la comanda unui individ care nu se arată și se mulțumește să poruncească. Dar l-am recunoscut și așa pe tartorul ăsta învechit în rele, căci ne-a mai chinuit el odată la radio cu exercițiile lui de înviorare la șase dimineața. Îi dădea mîna ! Ședea cuibărit sub plapumă. la căldură, microfonul i se aducea la pat o dată cu cafeaua, iar noi trebuia să jucăm după cum ne cînta el : cînd pe vine, cînd pe vîrfurile degetelor, cînd cu capul în jos. Ei, dar atunci am reușit să mă eschivez, invocînd lipsa de timp la acele ore matinale. Acum, însă, poftim de mai zi ceva : pisălogul ăsta s-a strecurat la televizor seara.

Începe foarte politicos cu un „bună seara, dragi telespectatori", și ne invită să deschidem ferestrele și să stropim florile. Pe urmă ne ia în primire. Figura cea mai grea se numește „pendulul". Pentru asta trebuie să te ghemuiești cu genunchii la gură, să-ți prinzi picioarele de glesne cu mîinile și să te legeni așa la dreapta și la stînga. Efectul exercițiului este fulgerător : vertebrele șirei spinării încep să te doară și să trosnească fiecare în parte.

Dar nici exercițiul numit „curcanul", dar-ar naiba în el, nu-i mai breaz. „Curcanul" constă în întinderea gîtului la maximum și scurtarea lui înapoi. A treia oară mi l-am întins prea tare și n-am mai putut să-l scurtez.

Furios ca un taur îi strig nevestei :

— Nu-mi trebuie„curcan" ! Sînt sătul pînă-n gît ! Încă puțin și-o să ajung să cloncănesc !

— N-are rost să te enervezi. În primul rînd exercițiul nu se numește „curcanul", ci „cocorul"...

— Nu mă interesează ! Și unul și celălalt sînt niște orătănii stupide. Ajunge ! Mi-e somn și mă duc să mă culc !

Dar ți-ai găsit ! Să mă lase nevastă-mea să dorm ? Pentru nimic în lume !

Spre marele meu noroc, însă, iată că tipul ală din cutia televizorului ne acordă amnistie.

— Și acum să ne relaxăm mușchii, comandă el, și să mergem la culcare cu o plăcută senzație de destindere.

Într-adevăr, ne relaxăm ceea ce ne-a mai rămas din mușchi, rămînem lați după blestemații de „curcani" și „pendule" și simțim un fel de ușurare. Probabil că asta se numește destindere.

...Mă trezesc pe podea la patru dimineața. Oasele mă dor, tot corpul meu, trecut de prima tinerețe, e scuturat de un tremur mărunt iar gîtul, deși mai lung după „curcan" mi-e imposibil să-l mișc.

Nu renunț totuși, la gimnastica de seară. Doar că mă retrag îndată după ce stropesc florile.

(Din „Krokodil")

Pentru întărirea sistemului nervos

Fiecare din dumneavoastră poate să compună desene-ghicitori ca cele de mai jos. Ele dezvoltă imaginația și întăresc sistemul nervos. Pentru a vă antrena vă propunem să ghiciți ce reprezintă aceste cinci desene, dar nu uitați că nu există soluții unice. Totul depinde de unghiul sub care priviți realitatea.

1. Soluția cea mai simplă : două girafe față în față. Dacă ați dat acest răspuns înseamnă că aveți o minte ageră, un caracter sociabil și vă place zoologia. Dacă, însă propuneți o altă soluție — de exemplu : macaroane pătate de mucegai — dovediți că aveți o minte ageră, un caracter sociabil și vă plac macaroanele. În sfîrșit. dacă refuzați să sugerați o soluție și nu sînteți de acord cu nici una din cele propuse, sînteți în posesia unui caracter dificil.

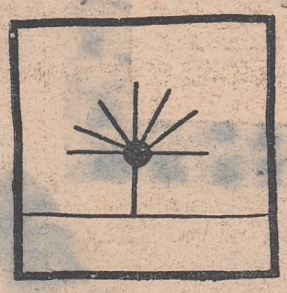

2. E un desen pentru începători. Variantă optimă : păianjen stînd într-un picior.

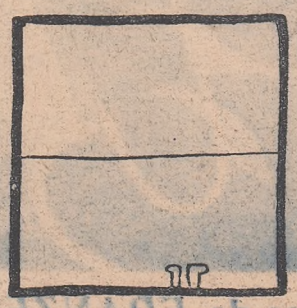

3. Un dansator pe sîrmă (neîndemînatic).

Dacă întoarceți desenul cu 180 de grade soluția se schimbă : o fetiță foarte mică trasă în sus de un balon foarte mare.

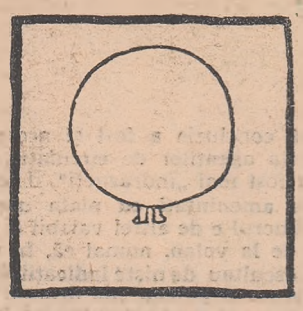

4. Interpretînd desenul ca : „Un om introdus într-o minge" dați dovadă de o atitudine sănătoasă față de viață și de sport.

Dacă, însă, socotiți că desenul reprezintă un băiat care vă aruncă în cap o minge de tenis, dați semne evidente de surmenaj nervos și vă recomandăm o lună de singurătate în munți.

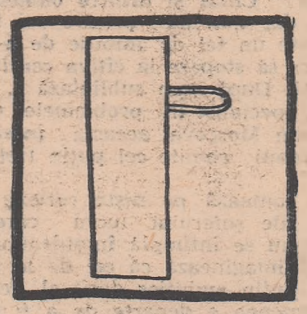

5. Un trombonist cîntînd la instrumentul preferat într-o cabină de telefon.

Întoarceți desenul cu capul în jos și veți vedea un pitic cîntînd la trombon într-o cabină de telefon.

Dar dacă îl întoarceți pe latura stîngă veți obține un trombonist bolnav, pe patul lui de suferință.

Cu mănuși.

Ce zi ciudată!

Acea zi ciudată, uimitoare, mi-e atît de vie în amintire de parcă aș fi trăit-o ieri.

În acea dimineață m-am trezit de îndată ce a sunat deșteptătorul.

Abia am apucat să mă spăl și să mă îmbrac, că soția m-a și invitat la micul dejun. Dar acesta e numai începutul...

După ce-am mîncat m-am dus la serviciu și am ajuns în mare viteză.

De îndată ce m-am așezat la birou mi s-au adus hîrtii la semnat.

De îndată ce le-am semnat mi s-au adus alte hîrtii la semnat.

Abia am terminat de semnat, că m-a chemat șeful.

N-am apucat să mă ridic bine de pe scaun și am fost anunțat că șeful nu mă mai cheamă.

Abia m-am instalat la loc, că m-a chemat șeful

N-am apucat să mă întorc de la șef și m-a chemat iar șeful.

Abia m-am întors de la șef și mi s-au adus hîrtii la semnat.

Interesant e, însă, un lucru : de îndată ce le-am semnat, mi s-au adus alte hîrtii la semnat.

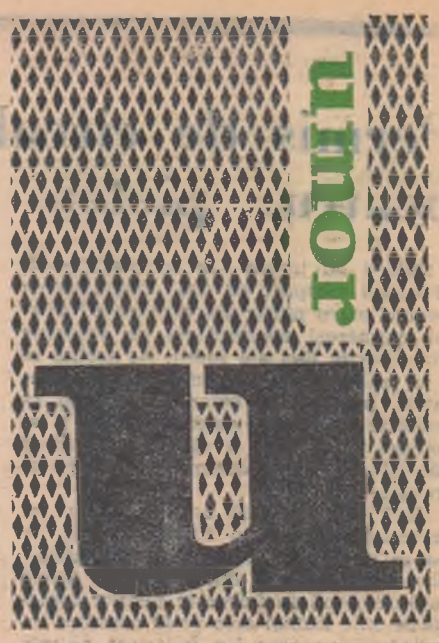

Abia le-am semnat și a început pauza de prînz.

De îndată ce am ieșit pe stradă a început să plouă.

Abia am deschis umbrela și ploaia a stat.

Cum am închis umbrela s-a pornit și ploaia.

Abia am deschis umbrela că am ajuns la cantină.

De îndată ce am terminat să mănînc, pauza de prînz s-a sfîrșit.

Și aflați că de îndată ce am semnat hîrtiile mi s-au adus alte hîrtii la semnat.

Abia le-am semnat și a venit contabilul-șef.

Cum a venit contabilul-șef a apărut șeful.

Cum a apărut șeful, a venit directorul administrativ.

Abia a venit directorul administrativ și a plecat contabilul-șef.

Cum a plecat contabilul-șef, a început să strige directorul administrativ.

Cum a început să strige directorul administrativ, a plecat șeful.

N-a apucat să plece șeful, că a plecat directorul administrativ.

Cum a plecat directorul administrativ a dat buzna contabilul-șef.

De îndată ce-a dat buzna contabilul-șef, a început să țipe contabilul-șef.

N-a apucat să plece contabilul-șef că mi s-au adus hîrtii la semnat.

Abia am apucat să le semnez că ziua de muncă a luat sfîrșit.

Acum începe partea cea mai uimitoare :

De îndată ce-am ajuns acasă, mi-am schimbat hainele.

Abia am apucat să-mi schimb hainele, că m-am și repezit cu nevastă-mea la teatru.

Abia am apucat să intrăm în sală, că a și început spectacolul.

Abia am apucat să înțeleg despre ce e vorba, că a și început pauza.

Abia am apucat să-i cumpăr soției o prăjitură că a și început actul II.

De îndată ce-am ajuns acasă, soția a pregătit o gustare.

De îndată ce-am mîncat, m-am dus la culcare.

Și iată... N-am apucat să închid bine ochii că am și adormit ! Ce să însemne toate astea ? ? ?

A. Arkanov

FOTOGRAFII SE AMUZĂ

Unora le place să-și arate ochii, alții preferă să-i ascundă !

40 460 REDACȚIA : București, Piața „Scînteii". Tel. 17.60.10. Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.
Tiparul : Combinatul Poligrafic Casa Scînteii.